

Νέοι "άνθρωποι

ΔΙΗΓΗΜΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΕΥΚΡΟΥ ΑΝΘΙΑ : 'Απεργία τῆς πείνας (ποίημα)—ΓΙΑΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ : Φεμινισμός (μελέτη)—ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΣΙΑΚΗΡΗ : 'Η γυναίκα πού κοιτάει τὸ φεγγάρι (διήγημα)—HENRI BARBUSSE : 'Ο Ἰησοῦς ἐνάντια στὸ Θεὸ (ἀπόσπασμα)—Μ. ΦΙΛΗΝΤΑ : Χατζηδάκη ἔλεγχος (γλωσσολογικά)—ΓΙΑΝΗ ΦΩΤΙΟΥ : 'Επαναστάτες (ποίημα)—ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΕΤΗ : Τὸ ἐμβατήριο τῶν σκλάβων (ποίημα).

Η ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ : 'Η τρομοκρατία—Τὸ σταμάτημα τῶν «Πρωτοπόρων»—Οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον—Οἱ ἀνοησίες τῶν μεγάλωσχημων λογίων—Οἱ ἀγῶνες τῆς γυναίκας—Τὸ κίνημα τοῦ Γκάντι—Πιὸς παινεῖ τὴ νύφη μας—'Η βράβεψη τοῦ κ. Ξενόπουλου κ' οἱ ἀπειλές του—'Η ἀναδιοργάνωση τοῦ Πανεπιστήμιου—Οἱ προσπάθειες τοῦ ἐκδότη Μαβρίδη—Μὴ χειρότερα !—'Η «πνευματικὴ διχτατορία»—«Οὐ Ἰησοῦίτες !»—Τὸ Δελφικὸ Πανεπιστήμιον—Β. ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΗ (φιλολογικὰ πένθη—'ΗΛ. ΖΙΩΓΑ) ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ : Πέτρον Πικροῦ : 'Ο ἄνθρωπος πού ἔχασε τὸν ἑαυτό του (ΣΤ. ΤΣ).—μὲ δύο λόγια—'Αλληλογραφία.

ΔΡ. 3

ΧΡΟΝΟΣ Α΄ ΦΥΛΟ 3-4

ΑΠΡΙΛΗΣ-ΜΑΗΣ 1930

“ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ,,

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τὰ χειρόγραφα εἴτε δημοσιεύονται
εἴτε ὄχι δὲν ἐπιστρέφονται.

ΣΥΝΤΡΟΜΗΣ: ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ:

ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ: ΔΡΧ. 50

ΒΕΒΛΗΜΗ: ΔΡΧ. 30

ΣΥΝΤΡΟΜΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:

ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΔΡΧ. 40

“HOMMES NOUVEAUX,

REVUE MENSUELLE DES LETTRES

Lettres et mandats: Elie Ziogas
Rue Aristides Kallithea-Athènes

Les manuscrits publiés ou non ne
sont pas rendus.

ABONNEMENTS POUR L'ÉTRANGER

POUR UN AN FR. 40

SOMMAIRE

- T. ANTHIAS: La grève de la fain (pœsie).
J. CORDATOS: Féminisme (éssais).
ST. TSAKIRIS: La femme qui voit la lune (nouvelle).
HENRI BARBUSE: Jesus contre Dieu (fragment).
M. FILINTAS: Rémarques sur la langue greque moderne.
J. PHOTIOU: Révolutionnaires (poésie).
P. LABETIS: La marche des esclaves (poésie).

Notre opinion sur les faits du mois—V. MAICOFKY—
les Livres—Correspondence.

ΑΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

— Γ. Φλ. Νεμέα. Στείλαμε και τὰ δυὸ
ἄλλα φύλα τοῦ δέφετερου. Τὸ τραγοῦδι σας—ὁ
προδότης—ὡς ἰδέα εἶναι πολὺ καλὸ. Σκοντά-
φτει ὁμως κανεὶς ποῦ και ποῦ στὸ στίχο. Ὡ-
στόσο ἀπὸ σᾶς περιμένουμε κάτι.

— Τ. Γουγ. Ἰερ. Σχ... Θεσσαλονίκη.
Σᾶς γράψαμε ἰδιαίτερα μὲ τὸ ταχυδρομεῖο,
τὰ φύλα. Περιμένουμε τὴ συνεργασία σας.

— Μ. Χαν. Καλιθέα. Σᾶς ἀπαντήσαμε
στὸ καλὸ σας γράμα ἰδιαίτερα. Στὸ τυπογρα-
φεῖο βρισκόμαστε κάθε βράδυ ὕστερα ἀπὸ
τις 6. Σᾶς ἐφαριστοῦμε και πάλι γιὰ τὰ κα-
λά σας λόγια. Ἐλπίζουμε πὼς κάτι μπορεῖ
νὰ γένει σκετικὰ μὲ τὴν ἰδέα ποῦ ῥίχνετε στὸ
γράμα σας. Σᾶς περιμένουμε λοιπόν.

— Ντ. Τζαβελ. Θεσσαλονίκη. Τὰ ποιή-
ματά σας πολὺ... αἰσθηματικά! Φαίνεται πὼς
δὲ νιώσατε τὸ πνεῦμα τοῦ περιοδικοῦ μας.
Ὡστόσο ἀφοῦ μᾶς δίνεται ἡ ἐφαίρεια ἔχουμε
τὰ σᾶς ποῦμε πὼς οἱ γλυκανάλατοι αἰσθημα-
τισμοὶ και γενικὰ τὰ παθολογήματα (ρωμαν-

τισμοὶ κ.τ.λ.) δὲν ἔχουνε θέση στὸ περιοδικό
μας. Ἄν νομίζετε ὁμως πὼς ξεχώρα ἀπ'
ἀφτὸ μπορεῖτε νὰ φροντίσετε καθὼς μᾶς ὑ-
ποσκεθήκατε προφορικὰ γιὰ τὴ διάδοσιν τῶν
N. A, προσπαθεῖστε κι' ὁ κόπος δὲ θὰ πάει
χαμένος.

— Στ. Ἀλβανόν. Ἐντάφια. Λυπούμα-
στε ποῦ και πάλι δὲ θὰ σᾶς... ἐφαριστή-
σομε. Τὰ ἴδια πράματα—ὅπως και τὸ πρῶτο
σας «ποίημα». Ὑπάρχει βέβαια τὸ πάθος ἐ-
κείνο τὸ φλογερὸ, ἀκόμα και τὸ ἔβλογο μί-
σος ἐνάντια στοὺς τύρανους—μὰ δὲ φτάνει
μονάχα τοῦτο, χρειάζονται και πάλι τέλος πάν-
των ἴχνη τέχνης, ποῦ λείπουν ὀλοσδιόλου ἀπ'
τοὺς στίχους σας.

— Ν. Κεφ. Θεσσαλονίκη. Σᾶς ἐφαρι-
στοῦμε γιὰ τὴν προσπάθειαν σας γιὰ τὸ ξά-
πλωμα τοῦ περιοδικοῦ μας. Οἱ στήλες τῶν N.
A. ἀνήκουνε σὺλους ἐκείνους ποῦναι σὲ θέση
καί νὰ δώσουνε—μὲ φαριστήσιν λοιπόν θὰ
δημοσιέβαμε τὴν πνευματικὴ σας δουλειὰ ποῦ
περιμένουμε.

—Στοὺς ἄλους ὄλους ἀπαντήσαμε ξεχωρι-
στὸ μὲ τὸ ταχυδρομεῖο.

Νέοι ἄνθρωποι

ΔΙΗΓΗΜΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
— ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ —

ΑΠΡΙΛΗΣ 1930 ΦΥΛ. 3-4
ΔΙΕΦΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ: ΗΛ. ΖΙΩΓΑ
ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ 157 ΚΑΛΙΘΕΑ ΑΘΗΝΑ

ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ

Σὲ ὄγρα, ὀλοσκότεινα κελιά και σιδεροφραγμένα,
ποῦ τὰπαρηθήκατε τὸ φῶς καθὼς και μεῖς ἀπαρηθήκαμε
σπίτι, γονιοὺς και ἀδερφοὺς, πρόσωπα τόσα ἀγαπημένα—
σάμπως τομάρια πεταγμένα, κάποιο πρωτὶ βρεθήκαμε.

Πύρινος κάποιος ποταμὸς, τὸ γαῖμα μας, κυλοῦσε
στὴς φλέβες μας και φλόγιζε: μυαλὸ και νεῦρα και κορμί
Και μὲς τὰ σκοτεινὰ κελιά μιὰ βδέλα ἐπιπλοῦσε
τὰ νιάτα μας, ποῦ ἀφέθηκαν στοῦ μίσους τὴν ὀρη.

Ἄπ' ἔξω, μὲ βραχνὴ λαλιά, σὰν ὄρνια ἀγριεμένα
στομάχια, ποῦ πασκίζανε τὸν ἴδρωτά μας νὰ χωνέψουν,
τὸ ῥάσο ἔχοντας λάβαρο, φωνάζαν μανιασμένα:
«Μὴ τοὺς λυπάσται! Αφεῖστε τοὺς στὴς φυλακὲς νὰ ῥέψουν»

Χὰ χά ἰ ποῦ ἀκούστηκε ποτὲς ὁ δοῦλος νὰ θυμῶνει,
τὸ σκλαβωμένο τὸ πουλὶ νὰ σπάξει τὸ κλουβί,
κι' ἡ κάμπια πάνου στὸ κλαδὶ νὰ μὴν εὐρίσκει πιά τροφή,
και μιὰ βρυσούλα ταπεινὴ τὴ λαγκαδιὰ νὰ νασατατώνει;

Σὰ χρόνια ὀλόκληρα περνοῦν γιὰ μᾶς τώρα οἱ στιγμὲς
παράλυτες οἱ σάρκες μας σὲ μιὰ γωνιὰ σπίζουν ...
Κι' ὁμως ἡ Σκέψη, ἀκλόνητη, σπίνθες πετάει και φωτιές,
ποῦ μὲς τὸ σκότος τῆς νυχτὸς σὰν ἄστρα λαμπιρίζουν.

Ὡ ! μὴ μᾶς δίνετε τροφή και μὴ γελᾶτε τρυφερά ...
Δὲ σβύνουν, δὲ γλυκαίνονται οἱ τόσοι μας καημοὶ ...
Σκιαχτρα γιὰ μᾶς ἔχουν γενεὶ τὰ πρόσωπά σας τὰ σκληρά.
Τὰ χέρια ποῦ σᾶς ἔθρεψαν δὲ σᾶς ζητᾶν ψομί.

Κοίτα ! Γαλάζιος ὁ οὐρανὸς σὲ λίγο θὰ προβάλλει
κάποιο φουσατὸ ἠλεκτρικῶν τὴ σκοτεινιά μας θὰ διαλύσει,
κι' ὕστερ' ἀπὸ τὴ συγγενιά κι' ἀπ' τὴν ἀνεμοζάλη,
γλυκεῖα γαλήνη θὰ ἀπλωθεῖ, ἕνας ἥλιος θὰ φωτίσει.
(ἀπ' τὴ Συλλογὴ «Ἄγιε Σατάν Ἐλέησόν με) Τ. ΑΝΘΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ

Ο ΦΕΜΙΝΙΣΜΟΣ

Το παρακάτω άρθρο είναι το πρώτο μιζ σειράς από πέντε τέτια, γύρω στο φεμινισμό που δημοσιεύτηκαν στα φύλλα 22-26 του Νοέμβρη της περασμένης χρονιάς στο «Θεσσαλικό Τύπο του Βόλου».

Οί Ν. Α. βρίσκοντας εξαιρετικό ενδιαφέρον στο παρακάτω άρθρο πούναι άφροτελές μπορεί να πεί κανείς, νομίζουνε πως δίνουνε την έμφαιρία στους αναγνώστες τους να γνωρίζουνε σε λίγες γραμές μέσα την ιστορία του άγωνα της γυναίκας και τις τότε αντίληψεις γι' αυτόν στη χώρα μας, γραμμένην άπ' το φωτισμένο ιστορικό Γιάννη Κορδάτο.

Ν. Α.

Τι είναι φεμινισμός; Με δυο λόγια μπορούμε να δώσουμε τουτο τον όρισμό: **Είναι ο άγώνας για την εξίσωση των δύο φύλων.** Από χιλιάδες χρόνια ο άντρας μέσα στην κοινωνική ζωή είναι μια πραγματική οντότητα, είναι άτομο. Το αντίθετο όμως με τη γυναίκα. Αυτή είναι **κατώτερο όν**, δεν έχει ατομικότητα μέσα στην κοινωνία. Δηλαδή, πιδό απλά, δεν έχει τα ίδια με τον άντρα δικαιώματα. Για πολλά χρόνια, η καλλίτερα ως τα νεώτερα τα χρόνια, τη γυναίκα μέσα στην κοινωνία δεν την προστάτευε το ιδιωτικό δίκαιο. Διατελούσε, υπό **κηδεμονίαν**. Δεν μπορούσε ελεύθερα και χωρίς τη θέληση του πατέρα ή του άντρα και παλαιότερα χωρίς τη θέληση του φεουδάρχη αφέντη της, να ενεργήσει καμιά νόμιμη πράξη. Και ως τις ημέρες μας ακόμα υπήρχανε ή υπάρχουνε στις διάφορες χώρες περιορισμοί για τη γυναίκα, αναφορικά με τις σχέσεις της, τις αναγόμενες στο ιδιωτικό δίκαιο (οικογενειακό, κληρονομικό, έμπορικό κ.τ.λ.). Ακόμη χειρότερη είναι η θέση της γυναίκας από την άποψη του δημοσίου δικαίου. Δεν έχει πολιτικά (μιλάμε για τη χώρα μας και τις περισσότερες χώρες) δικαιώματα. Δηλαδή δεν πέρνει μέρος στις βουλευτικές κι' άλλες (δημοτικές^(*))

(*) Τάθρο γράφτηκε τον περασμένο χρόνο Σήμερα καθώς είναι γνωστό κ' η γυναίκα στη χώρα μας έλαβε το δικαίωμα της δημοτικής ψήφου.

Ν. Α.

κ.τ.λ) εκλογές. Ούτε ψηφίζει. Ούτε μπορεί να πάρει κανένα από τα αντιπροσωπευτικά αξιώματα. Ο φεμινισμός λοιπόν είναι το γυναικείο κίνημα που αποβλέπει στο να φέρη την εξίσωση των φύλων τόσο από την άποψη του ιδιωτικού (άστικού) δικαίου, όσο και από την άποψη του δημοσίου δικαίου. Είναι λοιπόν άγώνας μεταξύ **φύλων**, κι' όχι μεταξύ **τάξεων**. Στο βάθος του δηλαδή, ο φεμινισμός δεν είναι ένα επαναστατικό κίνημα. Ωστόσο δεν μπορούμε να πούμε πως δεν είναι ένα **κοινωνικό ζήτημα**. Μόνο από τη μεριά αυτή μπορεί να εξετασθή και ν' αναλυθή άπ' όλες του τις μεριές ή κίνηση για τη χειραφέτηση της γυναίκας.

Είναι αλήθεια πως η φεμινιστική κίνηση αρχίζει ύστερα από την επικράτηση της μπουρζουαζίας (άστικής τάξης) δηλαδή με την ανάπτυξη της μεγάλης βιομηχανίας, με την ανάπτυξη της καπιταλιστικής παραγωγής (άρχες 19ου αιώνα). Πιδό πριν δεν είτανε δυνατό ή γυναίκα να σηκώσει κεφάλι και να ζητήσει τα δικαιώματά της πιδό από χιλιάδες χρόνια οι άντρες της τα είχαν αφαιρέσει. Μόνο με την ανάπτυξη του καπιταλισμού και τη δημιουργία **εργατικού ζητήματος** από την ταξική πάλη που εγκαινιάστηκε, άρχισαν να γκρεμίζονται οι παλιές αξίες και να δημιουργείται μια κίνηση ιδεών, με τους άπολυθερωτικούς άγώνες του προλεταριάτου. Η γυναίκα της φτωχολογίας που δέ μένει πιδό κλειδομαντολωμένη στο σπίτι, παρά πηγαίνει στο εργοστάσιο και στο κατάστημα για να δουλέψη, ξυπνάει. Το ίδιο και η γυναίκα του άστού. Δεν μένει κι' αυτή άσυγκίνητη μπροστά στους άγώνες των προλεταρίων που σηκώνουν τη σημαία της οικονομικής και πολιτικής ισότητας. Ο φεμινισμός από τότες αρχίζει. Όσο για την ελληνικήν αρχαιότητα και κυρίως την εποχή της άκμης της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, δεν είναι αλήθεια πως υπήρχε οργανωμένο φεμινιστικό κίνημα. Η αντίληψη αυτή είναι πολύ λαν-

θασμένη. Είναι πασίγνωστο βέβαια πως στην Αθηναϊκή Δημοκρατία, με την έμπορευματική παραγωγή της, στην εποχή που η Αθήνα έγινε το έμπορικό κέντρο της Μεσογείου, οι τέχνες και οι έπιστήμες έφτασαν σε μεγάλη άκμή. Κι' ακόμα οι φιλόσοφοί της πέρασαν άπ' όλα τα μονοπάτια της σκέψης. Στόν αιώνα αυτόν' στόν αιώνα του Περικλή, άσφαλώς και οι γυναίκες της άριστοκρατίας, πήραν κάποιαν ανώτερη μορφωση άφου πολλές έταίρες έπαιξαν σπουδαίο ρόλο στην κοινωνική ζωή κι' ακόμα μερικές (Άσπασία) έπαιξαν πρωτεύοντα ρόλο και στη δημόσια ζωή.

Είναι λοιπόν πολύ φυσικό, στα σπίτα της Αθηναϊκής άριστοκρατίας, οι πιδό μορφωμένες άριστοκράτισσες, να έβρισκαν πολύ ταπεινωτικό γιαυτές, για την τάξη τους, το να μην έχουν πολιτικά δικαιώματα. Στη χειραφετημένη αυτή αντίληψη, τις ένίσχυαν και οι παλιές παραδόσεις περί γυναικοκρατίας. Θα έγινονταν λοιπόν άνάλογες συζητήσεις μέσα στα τότε σαλόνια της Αθήνας. Οι διανοούμενοι όμως της εποχής εκείνης δεν άπασχολήθηκαν με το ζήτημα της γυναικειάς χειραφέτησης, γιατί άπλουστατα τέτοιο ζήτημα αντικειμενικά δεν υπήρχε. Γι αυτό κι' οι συγγραφείς δεν αναφέρουν τέτοιο πράμα. Ο φεμινισμός που αποδίδουν μερικοί νεώτεροι στόν Πλάτωνα είναι δημιουργημα της φαντασίας τους. Ο Πλάτωνας πουθενά δεν έδίδαξε ούτε και υποστήριξε **την ισότητα των φύλων**. Έξέ άλλου ο Πλάτωνας είταν ένας αντιδραστικός φιλόσοφος στο βάθος. Οι ιδέες του για την αναδιοργάνωση πάνω σε νέες βάσεις του άθηναϊκού κράτους, όσο κι' αν έπροπαγάνδιζαν καινούργιες αντίληψεις, δεν είταν επαναστατικές και προοδευτικές.

Στην «Πολιτεία» και στους «Νόμους» του υποστηρίζει βέβαια κοινοχτημοσύνη των γυναικών και τον κομμουνισμό στα άγαθά. Ο κομμουνισμός όμως του Πλάτωνα, είναι ούτοπιστικός γιατί στην **κομμουνιστική πολιτεία** του δεν δάλει τις οικονομικές βάσεις που θα στηρίζουν την πολιτειακήν όργάνωση του. Γι' αυτόν, εκείνο που έχει την πιδό με-

γάλη σημασία είναι το αποτέλεσμα κι' όχι η αίτία. Έτσι το έργο του βασίζεται κυρίως στην έρευνα για το τι είναι δικαιοσύνη.

Έξέ άλλου υποστηρίζοντας την κοινοχτημοσύνη των γυναικών ακολουθεί την παλιά παράδοση. Με το θεσμό αυτόν θέλει να φτιάσει καλούς και γερούς πολίτες. Οι ιδέες αυτές του Πλάτωνα είτανε φυσικό να κριτικριστούν όχι γιατί είταν επαναστατικές, αλλά γιατί είταν πολύ ούτοπιστικές και ανεφάρμοστες. Ο Άριστοτέλης άργότερα τις καταπολέμησε στα **πολιτικά** του, χωρίς έννοείται και οι άλλοι διανοούμενοι οι σύγχρονοι του Πλάτωνα να τις δώσουν σοβαρή σημασία. Αντίθετα οι κωμικοί, όπως ο Άριστοφάνης, έσατύρισαν τις Πλωτωνικές αυτές ιδέες. Η κωμωδία του Άριστοφάνη **Εκκλησιάζουσαι**, δεν είναι τίποτε άλλο παρά η γελοιοποίηση της **Πολιτείας** του Πλάτωνα. Φυσικά ο Άριστοφάνης θα είχεν όπ' όψει του και τις **συζητήσεις** που άρχισαν να γίνονται μέσα στα άριστοκρατικά κέντρα από το γυναικόκοσμο, γι' αυτό σατυρίζει όχι μόνο την Αθηναϊκή Βουλή και την πολιτική διοίκηση των Αθηνών, μα παριστάνει και τις γυναίκες με πολιτικά δικαιώματα κι' ακόμα ότι πέρνουν αυτές την έξουσία για να διορθώσουν τα κακώς κείμενα. Έξέον όμως άπ' τον Άριστοφάνη και οι κωμικοί Άμφις και Άλεξίς με τις όμώνυμες κωμωδίες τους «Γυναικοκρατία» έσατύρισαν τις τέτοιες αντίληψεις. Και όμως, δεν μπορούμε να πούμε πως υπήρχε σοβαρή φεμινιστική κίνηση στην εποχή εκείνη. Η σάτυρα του Άριστοφάνη, του Άλεξί και του Άμφι δεν άποδείχνουν ένα τέτοιο πράμα. Το μόνο που βγαίνει άπ' τη σάτυρα αυτή είναι ότι τις τέτοιες ιδέες ή άρχουσα τάξη τις πήρε στο ψιλό.

Άλλά και πιδό ύστερα, ο χριστιανισμός δεν είχε καλύτερη ιδέα για τη γυναίκα. Μόνο ο πρωτόγονος χριστιανισμός της Παλαιστίνης με τις ιδέες του για την κοινοχτημοσύνη και την ισότητα έδωσε στη γυναίκα ισότιμη με τον άντρα θέση. Στις πρώτες μάλιστα κοινοβιακές εκκλησίες, επεκράτησεν ή κοινο-

γαμία κι' έτσι δημιουργήθηκαν ένα ωρό παράτραγουδα.

Ο Μεσογειακός όμως χριστιανισμός είχε πέρα για πέρα αντιδραστικές αντιλήψεις για τη γυναίκα. Η καθιερωμένη επίσημη πορνεία σ' όλο το ρωμαϊκό Κράτος, ή ασέλγεια και ο ηθικός θορυβός της τότε κοινωνίας, έδημιούργησαν την αντίληψη πώς αίτια για την κοινωνική σαπίλα ήταν η σάρκα της γυναίκας. Γι' αυτό και ο Παύλος μισεί τη γυναίκα που είναι με τη σάρκα της διαφθορέας του άντρα. Με το ίδιο μίσος και οι πρώτοι πατέρες της εκκλησίας μιλούσαν για τη γυναίκα και γενικά για το γάμο.

Ο Ευσέβιος, ο Ιερώνυμος, ο Τερτυλιανός, ο Ωριγένης, ο Αύγουστινός, εκφράζουν όλη τους την αποστροφή ενάντια στην τάξη των γυναικών. Και οι ανυψήφεις αυτές επικράτησαν σ' όλο το μεσαίωνα.

Αλλά και στους άλλους λαούς παρόμοιες αντιλήψεις επικρατήσανε. Όσο πιδό κλειστή ήταν η οικονομία της χώρας, τόσο και η γυναίκα ήταν σε πειδ κατώτερη θέση.

Μόνο στο 16ο αιώνα, ο Λούθηρος υπερασπίζεται τη γυναίκα και αναγνωρίζει σ' αυτήν δικαιώματα και ίσοιμία με τον άντρα στις οικογενειακές και γαμικές σχέσεις. Μά και οι νέες, οι τολμηρές αυτές για τη γυναίκα αντιλήψεις του Λουθήρου, δέν επικρατήσανε. Η εποχή του δέν σήκωνε τέτοιους απότομους νεωτερισμούς. Η εκκλησία αν και δέν καταδικάζει σήμερα το γάμο έξακολουθεί όμως να θεωρεί τη γυναίκα κατώτερο όν. Οι ευχές της μάλιστα στη θρησκευτική ιεροτελεσία του γάμου δέν είναι τίποτ' άλλο παρά μιὰ επίσημη όμολογία της για την κατώτερη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια και την κοινωνία.

Όπως είπαμε για πρώτη φορά με

την ανάπτυξη της αστικής τάξης, ύψώθηκε φωνή διαμαρτυρίας για την υποδούλωση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία. Στην εποχή της Γαλλικής επανάστασης έγινε πρόταση να αναγνωριστούνε και να δοθούν πολιτικά δικαιώματα στη γυναίκα. Η πρόταση όμως εκείνη δέν ψηφίστηκε. Οι προλήψεις που καλλιεργήσανε οι αιώνες για τη γυναίκα ήταν ισχυρές. Η απότομη μεταβολή ήταν αδύνατη. Έτσι η γυναίκα έμεινε στη θέση που είχε και πριν απ' τη Γαλλική Επανάσταση.

Πιδό ύστερα μάλιστα, όταν επέρασε ο επαναστατικός αναθρασμός και η μπουρζουαζία στερεώθηκε στη θέση της έχασεν δλότελα τις προοδευτικές ιδέες της. Η προσοχή της τώρα στράφηκε ενάντια στο νέο έχτρώ, το προλεταριάτο. Γι' αυτό σιγά-σιγά πήρεν δλότελα στάση αντιδραστική και συντηρητική σ' όλα τα κοινωνικά ζητήματα. Στο ζήτημα μάλιστα της γυναικείας χειραφέτησης υιοθέτησε και άντέγραψε τις φεουδαρχικές προλήψεις.

Ενάντια στις καθυστερημένες κι' αντιδραστικές αυτές αντιλήψεις έρχεται ο Φεμινισμός να διακηρύξει τα δικαιώματα της γυναίκας και την ίσότητα των φύλων. Στην Αμερική, Αγγλία, Γερμανία γίνονται σωματεία κι' αρχίζει η προπαγάντα και η πάλη για την επικράτηση των φεμινιστικών ιδεών. Ο σοσιαλισμός χωρίς να περιορίζεται μόνο στα φεμινιστικά ιδανικά, ύποστηρίζει τη γυναικεία χειραφέτηση και δίνει πλατύτερο περιεχόμενο στο φεμινισμό. Η αστική όμως τάξη—έξδν από μερικές πολιτείες της Αμερικής—διστάζει στην προπολεμική περίοδο να δεχτεί τα αίτήματα του φεμινισμού και ν' αναγνωρίσει ίσα με τον άντρα πολιτικά δικαιώματα στις γυναίκες. Οι προλήψεις για την κατωτέρωτητα της γυναίκας είναι πολύ βαθιές και ριζωμένες.

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΚΟΙΤΑΕΙ ΤΟ ΦΕΓΚΑΡΙ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Είχα βλαστημήσει χίλιες φορές κείνον τον άθλιο αξιωματικό της στρατολογίας που άντις να μου δώσει κατάσταση για νάρθω στην Αθήνα με την ταχεία, μου έδωσε για το μιχτό. Έτσι είμουνα αναγκασμένος να μείνω μιὰ βραδιά στη Σαλονίκη και το πρωί στις δέκα να φύγω πάλι το μιχτό.

Στο ταξίδι δέν περάσαμε κι άσκημα. Τραγούδια, χαρές και γέλια Είμαστε έξη άθρηναίοι. Διηγήθηκε ο καθένας το πώς πέρασε τους μήνες χακιού. Οι όμορφες καντ-νες, τα παχιά γάλατα που τους έδιναν οι περιτριγυρινοί τουρκοί τσομπάνηδες και τα χειμωνιάτικα βράδια με τα τζιάκια που καίγανε όλονυχτίς, Κι ύστερα τ' άτέλειωτα παραμύθια για το πώς είχε γίνει μιὰ φορά μιὰ συμπλοκή και σκοτωθήκανε καμιά πενηνταριά, Και σε λίγο το παραμύθι ξεαναγυροούσε για την όμορφιά της γυναίκας του λοχαγού, πώς είναι μιὰ νταρντάνα και αν θα βαστούσε όλοι να περάσουμε από πάνω της! Κι ύστερα μās έπαιονε ο ύπνος.

Έγώ δέν πολυμιλούσα. Πρέπει να το πώ καθαρά: πώς τώρα με την απόλυοή μου πρέπει να βρω δουλιά. να κανονίσω το ρυθμό της ζωής μου και να ζήσω σάν καλός πολίτης. Έβλεπα τους άλλους να μιλάνε χαρούμενοι για το σπίτι τους και τά συνηθισμένα. Έγώ δέν είχα τίποτα τέτοιο να διηγηθώ Φαίνεται πώς ο ένας από την παρέα μας κατάλαβε πώς είχα σταναχωρηθεί και γι αυτό είρθε κοντά μου και μου πρότεινε να πάμε στο δίπλα νό βαγόκι να πιάσουμε κουβέντα με μιὰ δεσποινίδα που ταξίδεβε με τη μητέρα της. Στην αρχή του άρνήθηκα λέγοντας πώς άφου είναι η μητέρα κοντά δέν έχει να βγει τίποτα. Μά όταν είδα πώς το άπαιτούσε φόρεσα τη χλαίνα μου και πήγαμε.

Είταν ένα κορίτσι πραγματικά όμορφο. Κείνη τη στιγμή που πήγαμε έτυχε να μιλάει μ' ένα πολίτη που τον είχαμε διεί στο σταθμό της Δράμας.

Έγώ στάθηκα όρθιος και κοίταξα

όξω. Ο φίλος μου κάθισε κοντά στον κύριο. Κοίταξα όξω, μιὰ έδινα και προσοχή στη συνομιλία. Από κείνα που άκουσα κατάλαβα άκρες μέσες πώς το κορίτσι πήγαινε στην Αθήνα στους γιατρούς. Έλεγε πώς έπασχε από το στομάχι της. Στο μεταξδν ο φίλος μου έπιασε κουβέντα. Στην αρχή την είπε πώς στην Αθήνα ξαίρει έναν καλό γιατρό για τα στομαχικά κι ύστερα μιλήσανε για διάφορα ζητήματα. Έγώ στο μεταξδν δέν πολυρόσεχα το τι λέγανε. Καθώς είχα σκυμένο το κεφάλι όξω και μου δρόσιζε το αεράκι—άλήθεια πόσο εφχάριστο είναι το άνοιξιάντικο αεράκι—συλογιόμουνα το τι έπρεπε να κάμω στην Αθήνα. Όταν αρχίζει κανένας και σκέφτεται για τέτοια ζητήματα είναι σά να μη τελειώνουνε ποτέ. Κάνεις να τ' άποξεχάσεις και να κείνα πάλι στριαφουρνούνε μέσα στο μυαλό σου.

Όσοτόσο αρχίζει να φαίνεται η Σαλονίκη. Δέω στο φίλο μου να σηκωθεί για να πάμε στο διαμέρισμά μας για να συμαζέψουμε τα πράματά μας.

**

Ο ξενοδόχος που μās πήρε για το ξενοδοχείο του είταν πολδ μάγκας. Έγώ δέν ήθελά γιατί ξαίρω πώς τα ξενοδοχεία που στέλνουνε και παρακαλούνε να πάρουνε επιβάτες τι λογιώ είναι. Αμα μās έδειξε τα κρεβάτια, σίγουρα είπα, πώς έδω θα γιομίσουμε μαργαρόνες. Κι οι μαργαρόνες δέν είναι ένα κακό της στιγμής. Αμα τις πάρεις μιὰ φορά ύστερα δύσκολα μπορείς να τις ξεφορτωθείς. Θα ζύνεσαι και εκείνες θα ξακολουθούνε το χαβά τους. Μά βλέπαμε στα φυλάκια τα βουγαρικά πόσο παιδεβόντανε με το χάτσα, χάτσα οι συναδέρφοι μας. Τους λέγαμε πειραχτικά «ίμα ψείρα» και οι φουκαράδες έκαναν πώς γελοούσαν. Να λοιπόν που τώρα και μεις άβριο θα νιώσουμε τι θα πεί το «ίμα ψείρα».

Ο ξενοδόχος έμένα μεβαλε να κοιμηθώ στο σαλόκι, Είχε έναν καναπέ. Αμα

τὸν εἶδα εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς ὅπως δὴποτε θὰ εἶναι καθαρότερος. Οἱ ἄλλοι θὰ κοιμούνταν μέσα στὴν κάμαρη.

Ξαπλώθηκα στὸν καναπέ γιὰ νὰ ξεζαλιστῶ γιατί τραῖνο μᾶς εἶχε παραζαλίσει. Ἀκριβῶς ἀντίκρᾳ μου εἶταν μιὰ φωτογραφία ἐνοῦ γαλονά. Δὲν εἶταν ἀπὸ τοὺς δικούς μας. Σίγουρα εἶπα πὼς κανένας Σαράϊγ θὰ εἶναι πὸν στὸν παγκόσμιο πόλεμο ἔδρασε ἐδῶ. Τὸν κοίταξα μὲ περιέργεια καὶ νὰ ἀκούω τὴν πόρτα τῆς ἀντικρυνῆς κάμαρης ν' ἀνοίγει καὶ νὰ βγαίνει μιὰ μὲ τὰ νυχτικά. Χαμογέλασε ἅμα μὲ εἶδε καὶ μπῆκε στὴ διπλανὴ κάμαρη. Τὸ κορμί της εἶταν κάπως ἀγαρμπο, μὰ τὸ πρόσωπό της πολὺ συμπαθητικό. Τὸ γέλιο της πάλι ἐλκυστικό. Ἄμα τὴν εἶδα εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου: νὰ κορμί λυμπιστικό, τὸ βλέπεις καὶ χαίρεσαι, Θυμῆθηκα κείνες τὶς ἀηδίες πὸν εἶχαμε στὰ μπορντέλα τῆς Κομοτινῆς. Κατεβαίναμε ἀπὸ τὰ φυλάκια καὶ τρέχαμε νὰ χαροῦμε. Μὰ δὲ βαριόσαι οἱ γυναῖκες πὸν πηγαίναμε εἶταν γιὰ ξεράσματα. Ἐμοιάζαν σὰν ἐκεῖνα τὰ παλιόβοῦδα πὸν ὀργώνουνε ὅλη τὴν Πελοπόννησο καὶ ὕστερα τὰ φέρνουνε στὴν Ἀθήνα καὶ τὰ πουλοῦνε γιὰ μωσκαράκια οἱ χασάπηδες. Γι' ἀπτό ἅμα εἶδα τὴ γυναῖκα ἀπτὴ ξέχασα καὶ τὰ βάσανα καὶ ὅτι ἄλλο μὲ σκότιζε. Περίμενα μὲ ἀγωνία ν' ἀνοίξει ἡ πόρτα γιὰ νὰ βγεῖ. Σίγουρα θὰ μποροῦσα νὰ τὴν καταφέρω.

Δὲν πέρασε πολὺ ὥρα καὶ νὰ, ἀνοίξε ἡ πόρτα. Μὲ ρώτησε.

—Τὶ ὥρα εἶναι;

Ἐβγαλα τὸ ρολόγι μου καὶ τὴν εἶπα. Κεῖνη μὲ ἐφαριστίησε καὶ μπῆκε μέσα.

* *

Τὸ βράδι ὅταν πῆγα νὰ κοιμηθῶ κάθισα λίγο στὸ τραπέζι καὶ ἔκανα πὼς ἔγραφα. Κεῖνη δὲ φάνηκε. Ἀρχισα νὰ ξεντύνουμαι καὶ ἐτοιμαζόμουνα νὰ κοιμηθῶ.

Ὁ καναπὲς εἶταν κοντὰ στὸ παράθυρο πὸν μιὰ χαρὰ κοίταξες στὸ μεγάλο δρόμο. Καθὼς εἰμουνα καθισμένος καὶ κοίταξα στὸ δρόμο ἄκουσα ἕναν ἀναστεναγμὸ. Κατάλαβα πὼς εἶταν ἀφτηνῆς ὥστε εἶτανε μέσα. Ὁ ἀναστεναγμὸς δεφτερώθηκε. Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου πὼς μπορεῖ νὰ πάσχει ἡ καμμένη. Θυμῆθηκα

τὸ ἄλλο κορίτσι τοῦ τραίνου καὶ εἶπα πὼς καλῆτερα νὰ κοιμηθῶ καὶ ν' ἀφήσω τὶς τρέλες. Καὶ καθὼς εἰμουνα κουρασμένος ὁ ὕπνος μὲ πῆρε στὸ λεφτό. Ἐπρεπε νὰ ξυπνήσω καὶ πρωὶ, γιατί τὸ τραῖνο ἔφεβγε στὶς ὀχτῶ καὶ εἴκοσι.

* *

Τὶ καλὰ πὸν κοιμᾶται κανένας ἅμα εἶναι κουρασμένος. Ἐρχεται ὁ ὕπνος μαλακὰ καὶ σὲ ἀποκοιμίζει. Κεῖνη τὴ στιγμὴ τὰ παρατᾶς ὅλα. Μήτε τὸ φεγκάρι πὸν λάμπει στὸν οὐρανὸ, μήτε τὸ κορίτσι πὸν ἀναστενάξει μέσα στὴν κάμαρή του σὲ ἀναγκάζουν νὰ παρατήσεις τὸν ὕπνο. Θέλεις δὲ θέλεις κλείνουνε τὰ μάτια σου.

Ἐκεῖ πὸν κοιμᾶσαι καὶ νὰ: ἔρχεται στὸ κεφάλι σου μιὰ κοπέλα καὶ ἀναστενάξει. Καὶ τὶ ἀναστεναγμὸς! Τὸν ἀκοῦς στὸν ὕπνο σου καὶ λὲς πὼς εἶναι καμὶα νεράϊδα. Ἀνοίγεις τὰ μάτια καὶ δὲ θέλεις νὰ τὸ πιστέψεις. Φοβᾶσαι νὰ μὴ εἶναι δημιούργημα τῆς φαντασίας σου κείνο πὸν βλέπεις.

Ὅταν τὴν εἶδα νὰ στέκεται πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου καὶ νὰ κοιτάζει ἀπ' τὸ παραθύρι τρόμαξα στὴς ἀρχή. Μὰ ὕστερα μπῆκα στὸ νόημα. Φοροῦσε μονάχα μιὰ ψιλὴ πουκαμίσα. Τὰ γυμνά της χέρια καθὼς τὰ ἔβλεπα εἶσαι μού εἶρθε νὰ τὰ χαϊδέσω. Εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου: τί θέλει καὶ κοιτάζει τέτοια ὥρα ὅξω. Ἐτσι ὅταν μὲ εἶδε ν' ἀνοίγω τὰ μάτια καὶ νὰ τὴν κοιτάζω θέλησε νὰ δικαιολογηθεῖ λέγοντας μὲ σιγανὴ φωνή:

—Εἶδα τὸ φῶς πὸν σκορποῦσε τὸ φεγκάρι καὶ νόμισα πὼς εἶχε ξημερώσει. Γι' ἀπτό σηκώθηκα νὰ διῶ.

Ἐγὼ δὲν ἀπάντησα στὴ δικαιολογία. Τὸ βλέμα μου, ἔδινε τὴν προεπιμένη ἀπάντηση. Τὴν κοίταξα καὶ συλογιόμουνα πὼς ἕνα τέτοιο κορίτσι νὰ μὴ εἶναι ρωμαντικό. Ἀκοῦτε ἐκεῖ, δὲν εἶπε ὅπως θὰ ἔλεγε μιὰ ἄλλη στὴν ἴδια περίπτωση πὼς σηκώθηκε νὰ χαρεῖ τὴν πανσέληνο πὸν σκόρπιζε τὶς ἀργυρόχλωμες ἀχτίδες της μέσα στὴν κοιμησμένη πλάση! Τίποτε τέτοιο δὲν τὴ συγκινοῦσε τὴν κοπέλα δ'νοῦς της—φαίνεται τούλαχιστο—πὼς δὲν εἶχε καιρὸ νὰ σκέφτεται τέτοιες ἀναγούλες. Εἶχε τόσα ἄλλα. Κεῖνο πὸν τὴν

ἐνιαζε εἶταν ἂν εἶχε ξημερώσει. Τώρα ἐκεῖνη ἔτσι ἔλεγε μὰ μποροῦσε νὰ εἶταν καὶ τίποτις ἄλλο. Μπορεῖ κανένας νὰ βάλει μὲ τὸ νοῦ του ὅτι ἄλλο θέλει, μὰ τὸ νὰ πεῖ πὼς ἡ κοπέλα ἀπτὴ βγήκε νὰ ρωμαντζάροι μὲ τὸ φεγκάρι πὸν κατὰ τύχη κείνη τὴ βραδιά ἔτυχε νὰ εἶναι πανσέληνος θὰ πεῖ ἕνα μεγάλο ψέμα. Ὅταν ἔκανε νὰ πάει στὴν κάμαρη της τὴ σταμάτησα λέγοντας.

—Ποῦ πᾶς;

—Θὰ πάρω τὰ τσιγάρα καὶ θαρῶ.

—Ὅχι, ἔλα δῶ, ἔχω γῶ τσιγάρα.

Ἄπλωσα τὸ χέρι μου καὶ πῆρα ἀπὸ τὴ τσέπη μου τὸ κουτί μὲ τὰ τσιγάρα. Ἀνάψαμε ἀπὸ ἕνα. Μὲ ρώτησε ἀπὸ πού εἶμαι καὶ πὸν πηγαίνω. Ὅταν ἄκουσε πὼς δέκα πέντε μῆνες ἔζησα μέσα σὲ φυλάκια πάνω στὰ βουργαρικά σύνορα τῆς φάνηκε παράξενο. Ἐγὼ γελώντας ἀπάντησα

—Τὶ νὰ κάνουμε ἀφοῦ τὸ θέλει ἡ μαμὰ Ἑλλάς!

Τὴν ἀφησα νὰ καπνίσει μὲ τὴν ἡσυχία της καὶ ὕστερα τὴ ρώτηξα νὰ μού πεῖ τὸ χωριὸ της καὶ τὸ πὼς ἔτυχε νὰ βρεθεῖ στὸ ξενοδοχεῖο. Μοῦ εἶπε πὼς εἶναι ἀπὸ τὴ Μαγνησία τῆς Σμύρνης. Ὑστερα μοῦ ἔδωσε τὴ σύσταση τοῦ διηγοροῦ της στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ πάω νὰ τὸν ρωτήξω ἂν βγήκε ἡ ἀποζημίωση της. Ὑστερα χαμογελώντας εἶπε:

—Ἐχεις λεφτὰ;

—Δὲν ἔχω πολὰ. Μονάχα 80 δραχ. μοῦ ἔμειναν καὶ πρέπει νὰ περάσω ὅσπου νὰ φτάσω στὴν Ἀθήνα.

—Κοίμα! Ἐγὼ δὲν πλακώνουμαι μὲ τόσα λίγα.

—Καλὰ, πόσα θέλεις; Νὰ θὰ σοῦ δώσω τὶς 60 καὶ γῶ θὰ κρατήσω τὶς 20

Σκέφτηκε μιὰ στιγμὴ καὶ ὕστερα εἶπε νὰ πᾶμε μέσα.

* *

Ἀπὸ τὴν ὥρα πὸν πῆγαμε μέσα δὲ μὲ πῆρε ὁ ὕπνος παρὰ κατὰ τὶς πέντε τὸ πρωὶ. Ὅλες τὶς ὄρες μιλάγαμε, γελούσαμε μὲ κανένα ἄστειο πὸν ἔλεγε ἕνας ἀπὸ τοὺς δυό. Ὑστερα μοῦ εἶπε τὴν αἰτία τοῦ ξεπεσμοῦ της καὶ τὴν πιάσανε τὰ κλάματα. Στὸ μεταξὺ τὴν πῆρε ὁ ὕπνος. Τὴν ἔβλεπα νὰ κοιμᾶται καὶ συλογίστηκα

πὼς εἶταν καὶ ἀπτὴ μιὰ φορὰ κοπέλα πὸν πῆγαινε σκολειὸ. Πὼς θὰ πῆγαινε στὸ ποτάμι ἐκεῖ στὴ Μαγνησία καὶ ἔπαιξε μὲ τὰ παιδιὰ. Εἶταν καὶ ἀπτὴ κορίτσι πὸν τὸ ἔβλεπε ὁ κόσμος καὶ τὸ λογάριάζε. Καὶ σήμερα; Μέσα στὸ ξενοδοχεῖο νὰ κοιμᾶται, νὰ σηκώνεται νὰ κοιτάζει τάχα ἂν ἔφεξε καὶ νὰ ψωνίζεται γιὰ λίγες ψωροδραχμὲς. Τὴν ὥρα πὸν διηγότανε τὴν ἱστορία της εἶπε πὼς ὁ Κεμάλ φταίει. Τὴν ἄκουσα νὰ λέει ἔτσι καὶ εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου «κακόμοιρο κορίτσι, ὅλα ὁ Κεμάλ τὰ φταίει».

Τώρα πὸν κοιμᾶται θαρῶ πὼς εἶναι καιρὸς νὰ φύγω, νὰ πάω στὸν καναπέ γιὰ νὰ μὴ ἔχω τίποτα φασαρίες μὲ τὸν ξενοδόχο.

* *

Τὸ πρωὶ ὅταν ἔξυπνησα καὶ πῆγα νὰ τὴν ἀποχαιρετήσω τὴ βρήκα στὸ κρεβάτι μὲ ἀνοιχτὰ τὰ μάτια. Φαίνεται πὼς συλογιότανε. Κάθισα κοντὰ της καὶ μιλῆσουμε λιγάκι. Ὑστερα κοίταξα τὸ ρολόγι μου καὶ εἶδα πὼς ἡ ὥρα εἶταν γιὰ τὸ τραῖνο. Μὲ παρακάλεσε νὰ καθίσω ἄλλη μιὰ βραδιά. Βεβαίωνε πὼς δὲ θὰ περνοῦσαμε ἄσκημα. Τῆς εἶπα πὼς τὸ εἰσητήριο μου δὲν μπορῶ νὰ τὸ θεωρήσω στὸ σταθμὸ Μὰ ἀκόμα τῆς εἶπα πὼς ἔπρεπε νὰ εἶμαι στὴν Ἀθήνα τὴν ἄλλη μέρα. Ὅταν ἔβγαίνα ἀπ' τὴν πόρτα τῆς κάμαρης της μοῦ ξαναθύμισε τὴ σύσταση τοῦ διηγοροῦ γιὰ τὴν ἀποζημίωση καὶ μοῦ ἔδρασε στὸ φῶς τῶν ματιῶν μου νὰ πᾶω τὸ δίχως ἄλλο.

Τὴν ἀφησα νὰ συλογιέται. Κατέβαινα βιαστικὸς τὶς σκάλες. Ἐλεγα μὲ τὸ νοῦ μου. Τὸ βράδι πάλι τὸ φεγκάρι θὰ βγεῖ, ἡ κοπέλα ὕστερα ἀπὸ δυὸ ἀναστεναγμοὺς θὰ βγεῖ νὰ διεῖ ἂν ξημέρωσε. Θὰ κοιτάξει τὸ φεγκάρι—πόσες φορὲς ἄραγε τὸ κοίταξε;—καὶ θὰ πάει ὕστερα νὰ κοιμηθεῖ. Ὁ σύντροφος της ἂν τύχει νὰ εἶναι σὰν καὶ μένα νιοφερμένος ἀπ' τὰ φυλάκια πὸν σπάνια τυχαίνει νὰ πετύχει τέτοιο κελεπούρι θὰ σκιρτήσει ἀπὸ χαρὰ. Θὰ ξεχάσει καὶ τὶς μαργαρόνες πὸν θὰ πάρει ὅπως καὶ γῶ. Τὸ πρωὶ πάλι καὶ κείνος τέτοια ὥρα θὰ κατεβαίνει τὶς σκάλες βιαστικὰ βιαστικὰ γιὰ νὰ πηροκάνει τὸ τραῖνο. Ἡ κοπέλα θὰ περιμένει νὰ βραδιάσει καὶ πάλι.

ΣΤ. ΤΣΑΚΙΡΗΣ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΘΕΟ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

ΤΟΥ HENRI BARBUSSE

—Τούτο το έργο είναι το τρίτο που αφιερώνω στον Ίησού και τις χριστιανικές αρχές.

Το πρώτο—δ' *Ίησού*—συνθεμένο στη φόρμα του εβραγγέλιου, αναπολεί το πρόσωπο και τη ζωή του εβραίου προφήτη. Το δεύτερο—οι *Ίουδες του Ίησού*—είν' ένα κριτικό δοκίμιο για τα γεγονότα γύρω σ' αυτό και μια έρευνα ορθολογιστική του ό,τι μπορούμε να ξέρουμε για την πραγματική σκέψη του «άγωνιστή» που την αληθινή προσωπικότητα ή Εκκλησία άλλαξεν αργότερα για πολιτικούς σκοπούς.

*Αφτά τα δύο έργα και τούτο-δω, παρουσιάζουν κάτω από διάφορους καλλιτεχνικούς τρόπους, τα ίδια συμβάντα και τις ίδιες θέσεις και στηρίζονται όλα, όμοια, στα δεδομένα της επιστημονικής κριτικής της Γερής Ιστορίας. Αφτή ή θετική ερμηνεία είναι μια έντελως καινούργια επιστήμη που έχει φέρει κιόλας μεγάλες σύγχισες στους θρούλους της παράδοσης. Η χριστιανική θρησκεία με τό Θεάνθρωπο της πούζησε κ' έδρασεν έδω κάτω σε μίαν ώριμμένην εποχή, παρέχει στόχο περισσότερο από κάθε άλλη θρησκεία στην κριτική τοποθετείται στο ίδιο επίπεδο ως πούμε με την επιστήμη για νάγωνιστεί ενάντια σ'αφτήν κ' επικαλείται ιστορικά γεγονότα στα οποία ή ιστορία έχει γερές βίβες.

*Όσο υπάρχει στο κομάτι που θά διαβάσετε, μια υπόθεση πούναι ολοσδιόλου φανταστική: ο Ίησούς επιζώντας στο μαρτύριο του σταβρού σκοτώνεται έπειτα απ' αυτόν ακόμα κεί που ανακηρύσσονται όπαδοί του. Η αντίληψη της επίζησης του προφήτη δεν έχει καμιά θετική βάση. Είν' ένας θρούλος ανάμεσα στους άλλους πούχε απ' την αρχαιότητα όπαδούς. Δεν έχω την αξίωση καθόλου να δικαιολογήσω την αφθονικότητα του. Δέ δανείστηκα όπαφτόν—πολύ έλέφτερα άλλωστε και προσωπικά, παρά για να πετύχω ένα δραματικό έλατήριο και να προστέσω κάτι παραπάνω σε μια από επιστημονικόν άποψη, ορθόδοξη έκθεση.

**

HENRI BARBUSSE

Δίνουμε παρακάτω μια περικοπή απ' τις πιο συζητητικές του «Μυστηρίου» του Barbusse. Ο Ίησούς παρεβρίσκει στις συναλλαγές των εμπόρων κι' ό θυμός του πάει να ξεσπάσει.

Ο ΙΗΣΟΥΣ Κ ΟΙ ΠΟΥΛΗΤΑΔΕΣ

(Οι πουλητάδες ξαναρχίζουν τα παζαρέματα τους με ξεφωνητά)

ΕΝΑΣ ΠΟΥΛΗΤΗΣ Άλλάζω τ'α λεφτά και τ'ό κέρδος που βγάζω σε κάθε νόμισμα δεν είναι πολύ. Έπωφελειθήτε άπαφτό καλοί μου Ίσραηλίτες.

ΕΝΑΣ ΠΕΛΑΤΗΣ Μου κλέβεις τρεις δεκάρες.

Ο ΠΟΥΛΗΤΗΣ (Ξεσπόντας σε χειρονομίες από αγανάκτηση). Λάθος! Τ'ό βεβαιώνω σ'όνομα του Θεού του Ίσραήλ.

Ο ΠΕΛΑΤΗΣ Νά, μέτρα.

Ο ΠΟΥΛΗΤΗΣ (που πιάστηκε στα πράσα). Έχω τρία παιδιά να θρέψω.

Ο ΠΕΛΑΤΗΣ Δός μου πίσω τις τρεις δεκάρες.

Ο ΠΟΥΛΗΤΗΣ (με σπαραγμό). Ω! Πόσο σκληρή είναι άφτή ή τιμωρία!

ΕΝΑΣ ΕΜΠΟΡΑΣ (που στέκεται μπροστά-μπροστά, παρουσιάζει σενα φύλακα ρωμαίο ένα φτωχό πούπιασε και πού τρέμει απ' την κκομοιριά). Έδγε-

νικέ άξιωματικέ, φύλακα της τάξης, του-τος έδω μουχει κλέψει ένα κομάτι ψωμί. Σάς ικετέω να παραδωθει στα χέρια ενός γιατρού, για να τον κάνει να ξεράσει άμέσως, ώστε τ'ό ψωμί να μην τόν ωφελήσει.

ΑΛΟΣ ΠΟΥΛΗΤΗΣ Έχω μικρά όμορφα περιστέρια για τή θυσία, κ' ένα άρνι περίφημο. Προσέξτε, πόσο έφχαριστο θάναι να θυσιάσει κανείς την τρυφερή άφτή σάρκα: Βάλτε τ'ό δάχτυλο σας για να πειστείτε (άπό μέσα του). Είναι άρωσιάρικη, αλοίμονο στην κοιλιά εκεινού που θά τή φάει!

ΕΝΑΣ ΛΕΒΙΤΗΣ (δείχνοντας του τή γροθιά). Μας πούλησες προχτές μια προδατίνα ψώφια.

Ο ΠΟΥΛΗΤΗΣ Μάλιστα, όμως την πούλησα για θυσία και για να καεί ως δλοκάφτωμα, κι' έχι για να τή γλεντή-

σους οι παπάδες. Τόσο τ'ό χειρότερο για σάς (ό λεβίτης βάζει τ'ό χ'ρι στο στομάχι του). Η μυρουδιά των θυσιασμάτων είν' έφχαριστή στη μύτη του Θεού, κι' έχι: ή τσίκα των έδωχιών σας.

(Δυό πουλητάδες τσακόνονται).

Ο ΕΝΑΣ Τότες, δέ μου μένει άρκετό για μένα!

(Ο άλλος σηκώνει τα χέρια προς τόν ουρανό και με τα βάζει τις γροθίες του κάτω απ' τή μύτη του συνομιλητή του).

ΕΝΑΣ ΑΛΟΣ (μαζέδοντας τις πράματεις του). Γέμισα στάληθεια λεφτά. Για σήμερα δέ θά πεινάσω.

ΕΝΑΣ ΑΛΟΣ ΠΟΥΛΗΤΗΣ Έγω πούλησα τ'α ζα μου. Πούλησ' ακόμα και τόν πάγκο μου. Μου μνήσκει να πούλησω τή σοφία μου και τή συνείδηση μου άφου δεν μπορώ χωρίς να ντροπιαστώ, να πούλησω και τ'α ρούχα μου.

ΕΝΑΣ ΑΛΟΣ (Είν' ένας γραφιάς με χαρτιά κάτω απ' την άριστερή του μασάλη και μάλα χαρτιά στο δεξί του χέρι που τόν κάνουν να φαίνεται με τρία χέρια. Λάμπει άλάκερος σ'α χρυσάφι, ντυμένος με πολυτέλεια) Πιός θέλει έδλάβεια, δικαιοσύνη ή παράδεισο; Πιός θέλει νάχει δίκιο;

(Ο Ίησούς κάνοντας πίσω, πλησίασε μέχρι τούς πουλητάδες).

Ο ΟΧΛΟΣ (που άπεφθύνεται στον Ίησού). Κάτω ό άγύρτης!

ΟΙ ΠΟΥΛΗΤΑΔΕΣ (ένω πάβουνε να τσακόνονται και να διαλαθουνε την πρματία τους, ένώνονται με τ'ό πλήθος και δείχνοντας με τ'ό δάχτυλο τόν Ίησού, τόν προγκάρουνε). Κάτω ό τσαρλατάνος!

Ο ΙΗΣΟΥΣ (προσβλέποντας τόν όχλο, με μια μεγάλη του χειρονομία σαρώνει,τι, υπάρχει άπάνω στους πάγκους, κι' άρπάζοντας δυό χούφτες χρυσάφι τ'ό πετά στους γύρω, κρίζοντάς).

Άνθρωποι, πάρτε τα πίσω άφτά.

(Κατόπι, με κλωτσιές αναποδογυρίζει και σπάνει τούς πάγκους, διαλύοντας τούς πουλητάδες. Άπερίγραφο πανδαιμόνιο. Θέλουνε να τ'ό έπιτεθουνε. Πιάνοντας δυό σκηματίζει μάφτους άσπίδα ενάντια στους άλλους που κοιτάνε να όρμήσουνε καταπάνω του. Υστερα, άνοίγοντας καλά τα χέρια του χωρίς να πάβει να κρατά τούς δυό πιασμένους φουκαράδες, παρουσιάζεται καταπρόσωπο και στη μέση).

Ο ΙΗΣΟΥΣ.—Νάμαι. «Ίδε ό άνθρωπος» και τ'α δυό του φάσματα: ό γραφιάς κι' ό σαράφης, ό λαοπλάνος κι' ό

κλέφτης. Άφτός-έδω, άμα του άφαιρέσεις την ψευτιά δέ θά μπορέσει να σταθεί όρθός. Τούτος-έκει, όταν θά ξεράσει τις κλεψιές του δέ θάχει πιά εντόσθια.

(Τους ρίχνει στο πλήθος άπάνω που όπισθοχωρεί. Μανιασμένος, γιγάντωσε άνάλογα προς τ'ό πλήθος).

Και τ'ό παλιό πνέμα του Ίσραήλ, τι τ'ό κάνετε; Η άστραπή της δικαιοσύνης της Θόρα. (!) Τούτο ήτανε ή κραζγή της γής! Οι έκμεταλεφτές, οι τοκογλύφοι, οι δυνάστες, που μεταχειρίζονται τή ζωή και τις παραχές για πολέμους, δλ' άφτό γίνεται, γιατί ό όχλος είναι ήσυχος καθώς οι τάφοι.

(Άλοι όρμητές προχωρούνε. Τους δείχνει τ'ό γυμνό σώμα τ'ό γεμάτο σημάδια απ' τ'α χτυπήματα, ένός σκλάβου).

Ίδου τ'ό σκεπτόμενο ζώο. Νά τ'ό τέρας του πόνου. Πιός τ'όκαμε άφτό; Οι πλούσιοι! Όμως με τα χέρια των άλλων σκλάβων, με τα χέρια σας, με τα χέρια όλων σας. Έσεις που χαλκέδετε τόν πόνο σας και την κκομοιριά σας με τα ίδια σας τ'α χέρια. Όλοι άφτοι οι στρατιώτες που όπακονε και που προέρχουνταν απ' τή μάζα, χτυάνε τόν κόσμο άπό πάνω! Πάτε ενάντια με τόν έαφτό σας.

Και παρηγορίστε με την εικόνα που σκηματίζετε για τ'ό Μεσία. Μην καρτερείτε άλλο Μεσία έξω απ' τόν έαφτό σας.

Μην πιστέδετε παρά στο μόνον άρχάγγελο: τ'ό θυμό σας!

Δεν κηρύχω τή θρησκεία. Κηρύχων τόν άνθρωπο.

Γιατί δεν υπάρχει τίποτα μπροστά σας. Άνοίχτε τα μάτια σας και θά διήτε πώς είστε νικητές.

ΚΑΠΙΟΣ ΑΠ ΤΟΝ ΟΧΛΟ Νικητές, έμεις! (Κοιτάει τ'α κουρέλια του και τ'α κοκαλιάρικα μπράτσα του).

ΕΝΑΣ ΑΛΟΣ Νικητές που τούς λείπει ή νίκη!

Ο ΙΗΣΟΥΣ Άν σας λείπει ή νίκη, πάρτε την.

(Θόρυβος και ταραχή).

(!) Όνομα δοσμένο απ' τούς Ίουδαίους στο Μωσαικό νόμο και στην Πεντάτευχο που τόν περιέχει.

Σημ. Μεταφρ.

ΕΝΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ
ΟΧΛΟΥ ἤθελε ἄλους ἀπὸ μᾶς!

ΕΝ' ΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΟΧΛΟΥ
(Χαμηλόφωνα σὺν ἄνεμος πού ἀρχινάει νὰ
σηκώνεται):

Ἔχει δίκην. Ἔχει δίκην.

ΕΝΑΣ ΣΟΦΙΣΤΗΣ (μὲ δξεία φωνή):
Βιαζόμαστε. Εἴμαστε ἄνθρωποι τοῦ
σήμερα καὶ σὺ μᾶς μιλάς γιὰ βῆρι ἢ γιὰ
μεθάβριο, μᾶς λές ἀρλομπες.

Ο ΙΗΣΟΥΣ Τὸ νὰ ζεῖ κανεὶς εἶναι
σὰ νάναπνέει τὸ μέλο. Σήμερα θὰ πεῖ
χτές ἂν ἔχι ἄβριο. Πρόσβλεψε μπροστὰ
καὶ γιὰ τοῦτο ἐπενόησε καινούργια πρά-
ματα.

Ο ΣΟΦΙΣΤΗΣ Γιὰ δεῖξε μου σὺν
ἔχεις τὴν καλοσύνη, κάτι πού νάναι και-
νούργιο ἐδῶ κάτω σὰφτὸ τὸν κόσμο.

Ο ΙΗΣΟΥΣ Ἡ δικαιοσύνη.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΠΑΗΘΟΥΣ ΠΟΥ
ΕΞΟΓΚΩΝΕΤΑΙ Ἔχει δίκην.

(Ἀπελιπόμενες φωνές ἐπαναλαβαίνουνε
σκεδὸν τραγουδιστὰ καὶ πάντα σιγανά καθὼς
ἄνεμος πού διαβαίνει, ἀφτὰ τὰ λόγια πού
σβύνουνε ὕστερ' ἀπὸ ἠχητικὲς μεταπτώσεις
γιὰ νάφομοιωθοῦνε στὴς ὀρχήστρας ἀπάνω
τὸ σκοπὸ τῆς μοίρας τῆς Πέμπτης Συμφω-
νίας (σὺλ, σὺλ, σὺλ, μί).

(Ἄλοι σκοποὶ προστέτουνται σὰφτὸ τὸ
ψιθύρισμα τῆς συνείδησης τῶν κάτω: ὁ σκο-
πὸς τοῦ πόνου (Ἐβδομη Συμφωνία), ὁ σκο-
πὸς τῆς ἀβάσταχτης κι' ἀκατάπαφτης προ-

σπάθειος (οἱ Βαρκάρηδες τοῦ Βόλγα). Ἐπα-
νάληψη τοῦ σκοποῦ τῆς μοίρας. Ὅλ' ἀφτὸ
ἀφομοιώτεται, σταθεροποιεῖται, ἀφξάινει κι'
ἀρχίζει νὰ μοιάζει σὰ μιὰ ξεκάθαρη καὶ συνει-
δητὴ κραβγὴ τοῦ ὄχλου.)

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Φωνά-
ζουνε σιγανά! Φωνάζουνε σιγανά!

Ο ΔΕΦΤΕΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἡ
δύναμη τῶν πραγμάτων ἀρχίζει νὰ μιλά.
Ἡ ζωὴ ἀραγες θάκολουθῆσει τὴν τρο-
χιὰ τῆς;

ΟΙ ΠΑΠΑΔΕΣ Οἱ Ρωμαῖοι! Ἐμ-
πάτε στὴ γραμμὴ!

(Ἐνα ζωηρὸ στρατιωτικὸ θούριο, στα-
ματᾷ στὴ στιγμή τῆ μεγάλης συνειδητῆ βουῆ
πού ζητοῦσε κάτι. Οἱ παπάδες κ' οἱ γαλονά-
δες πάνε μὲ τὸ μέρος τῶν Ρωμαίων. Περ-
νοῦνε καὶ χάνονται γιὰ νὰ ξαναφανοῦνε
στὴν πρώτη πλατέα. Μερικὲς φωνές ἀκόμα
ἀκούγονται φοβισμένα ἐδῶ κι' ἐκεῖ, καθὼς
ἕνας ὕμνος πού πάβει.

ΦΩΝΕΣ Ἔχει δίκην... Ἔχει δίκην.

Ο ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ (Ποῦρχεται
μὲ δύο στρατιῶτες, φωνάζει διαπεραστι-
κά). Ἔχει ἄδικο νάχει δίκην!

(Ὁ ὄχλος σιγᾷ, κ' ἡ βουὴ σβύνει καθὼς
ὁ ἄνεμος).

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἡ ἐ-
πανάσταση διάβηκε καθὼς ἕνας διαβά-
της. Φάνηκε καὶ χάθηκε.

(Οἱ στρατιῶτες πᾶνουνε τὸν Ἰησοῦ).

ΜΕΤ. ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΖΙΤΑΣ

ΤΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΣΚΛΑΒΩΝ

Σταβραδέρφια! ριζώθηκε
τὸ δέος στὰ σωθικά μας,
στὴν κοιλιά ἢ ἀντερόλυσσα,
Θεοὶ μέσ' στὰ μυαλά μας.

Δρόμος δίχως ἀνάπαψη:
τ' ἀγκάθια, οἱ νόμοι, πλάϊ
στὴ σκλαδιά, λένε, ἀφέδγατη
μιὰ μοῖρα θὰ μᾶς φάει

Μὰ δὲν εἴμαστε πνέβματα
θεοὺς πού ὑπερετέβουν
Σάρκες, αἷμα, νοῦς, ἄντερα
δετὰ μᾶς διαφεντέβουν

Κι' ἂν τῆς τράμπας μᾶς λόγιασαν
ἔλοι οἱ καιροὶ κι' οἱ τόποι
Θερινὰ πρέπει νὰ μοιάσουμε
γιὰ νὰ γενοῦμε ἄνθρωποι.

ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΕΤΗΣ

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ ΕΛΕΓΧΟΣ

ΝΟΜΟΣ ΤΟΥ ΚΡΕΤΣΜΕΡ

Ὁ κ. Χ. στὴν α' ἐκδ. τῶν Ἀκαδ.
ἀναγν. τόμ. α', ἐν Ἀθήναις 1902 σελ.
271 στὰ: ὀργυία (ἀφτοῦ τὸ λέει: ὀρε-
γυία) > ὀργυία, σκόροδον > σκόροδον, ὀ-
λοφαί > ὀλφαί, οὔλαι > ὀλαι κενεφός >
κενφός > κεννός > κεινός > κενός κ.τ.λ.
τὴν ἀποσιώπηση τοῦ ἐνός ἀπ' τὰ δύο
βραχέα φωνήεντα τὴν ἐξηγᾷ ὡς πανάρ-
χαιος μεταπτωτικὸ φαινόμενο. Στὴ β' ἔ-
μως ἐκδοσὴ τοῦ ἴδιου βιβλίου, ἐν Ἀθή-
ναις 1924, ὁ κ. Χ. σέλο τὸ κερ. τῆς με-
τάπτωσης (σελ. 61—81) καθόλου δὲν ἀ-
ναφέρει πιά ἀφτὰ τὰ παραδείγματα,
γιατὶ στὸ μεταξὺ ὁ Γερμανὸς γλωσσολό-
γος κ. Πάος Κρέτσεμπερ τὰ ἐξηγᾷ ἄλ-
λιῶς (Περιοδ. Glotta τ. α', σ. 36 κ. π.)
καὶ τὴ νέα τους ἀφτὴ ἐξηγήση τὴν πα-
ραδέχτηκε ἀνεπιφύλαχτα ὁ κ. Χ. (Ἀ-
θην. κβ', 253) μόνο καὶ μόνο γιατί εἶναι
ξένος ὁ κ. Κρέτσεμπερ (α' 93).

Ὡστόσο ὁ κ. Χ. παρακάτου δὲν πα-
ραδέχεται τὴν ἐρμηνεία τοῦ Κρέτσεμπερ,
πού παραδέχτηκε πρωτύτερα, ἀλλὰ λέει
κατηγορηματικὰ στὴ σελ. 331, γραμμὴ
30 καὶ 31 τῆς β' ἐκδ. τοῦ ἴδιου βιβλίου
πὼς τὰ στεφός > στεννός, κενφός > κεν-
νός εἶναι φαινόμενα τῆς ἀντέκτασης καὶ
κατηγορηματικότητας στὴν ὑποσημ. τῆς
ἴδιας σελίδας πὼς τὸ κενφός, εἶναι βρα-
χύτερος τύπος καὶ προῆρθε ἀπὸ τὴ με-
τάπτωση τοῦ κενεφός. Ἐδῶ, βλέπετε,
τὸν Κρέτσεμπερ τόνε ξέχασε, μὰ σύγκαιρα
ξέχασε καὶ τὴ δικὴ του τὴ γνώμη. Ἐ-
μένω ὁμως πού λέω (ΓΓΕα', 91) πὼς ἡ
ἀντέκταση ταιριάζει ἂν δεχτοῦμε μετά-
πτωση δὲν ξέχασε καθόλου νὰ με βρί-
σει (Ἀθην. λς', 213) δημοκοπώντας
ἔτσι γιὰ νὰ θολώσει τὰ νερά. Γιατὶ ἐκεῖ
πού με βρίκει δὲ λέω τίποτε πού δὲν τὸ
λέει κελόγου του ἢ τουλάχιστο δὲ λέω
τίποτε τὸ ἀνύπαρχτο. Ἄς εἶναι δὰ (κ.
ΓΓΕ. β', 31—32).

ΥΙΥΣ—ΥΙΟΣ

Ὁ κ. Χ. γράφοντας γιὰ τὰ υἱός-υἱός-
ιδιός γονεωνυμικὰ τὸ 1905 στὸ β' τόμ.

τῆς ἐπετηρίδας τοῦ Πανεπιστ. στὴ σελ.
87 δὲ θυμήθηκε τὸν τύπο τῆς ὀνομαστ.
τῆς γ. κλ. υἱός καὶ μιλάει, ὅπως οἱ λε-
ξικογράφοι τῆς ἀρχαίας γιὰ τριτόκλι-
τους τύπους υἱεῖ, υἱέα, υἱεῖς, υἱέων,
υἱέας, τῆς δευτερόκλιτης ὀνομαστικῆς
υἱός, λέει τὰκοῦς; καὶ γρὸ δὲν ἀναφέρ-
νει γιὰ τὴν τριτόκλιτη ὀν. υἱός ἂν καὶ
εἶναι φῶς φανερὸ πὼς οἱ τριτόκλιτοι τύ-
ποι εἶναι τῆς τριτόκλιτης ὀνομαστικῆς
Καὶ τὸ πιὸ παράξενο πὼς τὸ υἱός τῆς
ἤδη στὰ Ἀκαδ. ἀναγν. τ. α. σ. 418 καὶ
471 καὶ τὸ υἱός (χωρὶς τὸ ὑποταχτικὸ ι)
στὴ σ. 397 τοῦ ἴδιου τόμου, πού τὸν εἶ-
χε τυπωμένο κίβλας τὸ 1903, δηλ. 3 χρό-
νια πρὶν ἀπ' τὸ ἄρθρο πού εἴπαμε. Ἄ-
φτὸ μᾶς κάνει νὰ θεβαιωθοῦμε πὼς ὁ κ.
Χ. διαζόμενος νὰ τυπώσει μεγαλόπρεπα
μὲ ἔξοδα τοῦ Μαρασλή σώρεψε μέσα καὶ
ἀνάκατα κιτχώνεφτα ἔτι ξένο ἤβρε καὶ
γιὰ τοῦτο στὴ β' ἐκδ. τοῦ ἴδιου βιβλίου
γενωμένη στὰ 1924 βλέπουμε πὼς ὁ κ.
Χ. ἔχει διορθωμένη πολὺ τὴν α' ἐκδ. πού
ἀναφέρει τὸ υἱός σχεδὸν τὴν ἔχει ἄλ-
κάξει· κιώστὸς δὲ θὰ ὑπάρξει εἰλικρινῆς
καὶ ἐντιμὸς ἀναγνώστης τοῦ ἄρθρου τοῦ
κ. Χ. τοῦ δημοσιευμένου τὸ 1905 στὴ σ.
87 τοῦ β' τ. τῆς Ἐπ. Παν. πού νὰ μὴν
ὀμολογήσει, πὼς ὁ κ. Χ. γράφοντας ἀ-
φτὸ τὸ ἄρθρο καθόλου δὲ θυμήθηκε τὸν
τριτόκλ. τύπο τῆς ἐν. ὀν. υἱός, γιατί οἱ
πρώτες παράστασεις μᾶς εἶναι πολὺ ζω-
ρὲς κι' ἀπτὲς εἴτανε καὶ παράστασεις
τοῦ κ. Χ. γιὰ τὰ υἱός, πληθ. υἱεῖς κτλ.
πού ἀναφέρει στὸ ἄρθρο του τὸ γραμ-
μένο στὰ 1905. Ἐτσι κέγῳ δὲν τὸν θυ-
μήθηκα ὅταν ἔγραφα γιὰ τὸ γονιός
(ΓΓΕ. α' 58), ἂν καὶ διάβασα τὸν α'
τόμ. τῶν Ἀκαδ. ἂν ἀρκετὲς φορές ἀπ'
τὸ 1903 καὶ εἶδα τὸν τύπο υἱός, πού
στὴ σ. 418 τὸν ἔχει κοντὰ στὸ υἱός καὶ
λέει ρητὰ πὼς ἐδῶ τὸ ι σιωπήθηκε ἔνε-
κα τὸ προηγούμενο ν' ἐνῶ στὸ υἱός τοῦ
ἀρχαιότερου ἀγγείου τὸ ι δὲν εἶχε σιω-
πηθεῖ ἀκόμη τὰ ἴδια λέει καὶ γιὰ τὸ
υἱός ἀντὶς υἱός στὴ σ. 397 τοῦ ἴδιου βι-
βλίου, πού κι' ἀπτὸ ἀδιάφορο ἀνακάτω-

μα τῶν τύπων φαίνεται πὼς διάστηκε νὰ σωρέψει ἀχώνεφτο ὅτι ξένο ἦθερε τότε πρόχειρο καθὼς εἴπαμε, γιατί στή 6' ἐκδ. τοῦ Ἰδ. τ. τοῦ Ἰδιοῦ βιβλίου στή σ. 122 ἀντίς ὕδς ἔχει ὕδς δηλ. τὸν τύπο ποῦ ἔχει καὶ στή σελ. 121· ποῖο λοιπὸν νὰ πιστέψουμε; τὸ δευτερόκλιτο, ἢ τὸ τριτόκλιτο; Καὶ μὴ μοῦ πεῖ κανεὶς πὼς τὸ ὕδς τῆς α' ἐκδ. (σ. 418) εἶναι τυπ. λάθ. γιατί στὰ 22 χρόνια ποῦ πέρασαν δ. κ. Χ. ἔγραψε καὶ τύπωσε ἐδῶ κέκει ἄπειρα ἄρθρα μὰ σὲ κανένα του δὲ μὰς μίλησε γιὰ τυπογραφικὸ λάθος, ἄλλωστε ἄφτά του τὰ βιβλία στήν ἐκδοσὴ τοῦ Μαρσαλῆ δὲν ἔχουνε σχεδὸν τυπογρα-

φικὰ λάθη, γιὰ τοῦτο δὲν ἔχουνε στὸ τέλος του διορθώματα· στήν Ἀθηνά ὡστόσο (λγ, 207) μὰς κάνει τὸν πολὺμαθο καὶ τὸν ἀρχαῖο δ. κ. Χ. γιατί ξαίρει πὼς ἔχει νὰ κάνει μὲ ἀνθρώπους ποῦ μάθανε ἀπὸ τοὺς ξένους νὰ τονε θαυμάζουνε χωρὶς οἱ ἴδιοι νὰ τότε νιώθουνε. Ἰπάρχουνε βέβαια καὶ μερικοὶ ποῦ τότε νιώθουν καλά, μὰ δὲ μιλοῦνε γιὰ λόγους σκοπιμότητος, μερικοὶ μάλιστα ἀπ' ἄφτους τὸν παινοῦν κίόλας, χωρὶς νὰ πιστέδουνε στὰ παίνια τους, ἀλλὰ μόνον γιὰ νὰ κάνουν τὶς δουλίτσες τους· ρωμιοὶ γάρ.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΕΣ

Οἱ δρόμοι γιὰ μὰς εἶναι λέφτεροι, πλατυοὶ ποῦ ξανοίγουνται πέρα— μὰργιαν ὀργή ναβαγοὶ ποῦ ἀπαβδήσαμε σέρνοντας

τὰ σκελεθρίνα σώματα.
Μπρὸς στὰ κράτη τὸ φρένιασμα χάσκουνε τάρωματα, τὰ ρόδα, οἱ ἐβωδιές— γιὰ μὰς ἐβωδιές εἶν' ὁ ἰδρώτας μας τὰ ρόδα οἱ παλμοὶ μας.
Ἦλιε, ἦλιε μας ποῦσαι φωτιά μέσα στᾶπειρο, ποῦσαι τὸ φῶς μέσα στᾶπειρο, —ἦλιε, ἦλιε μας,
Θεέ μας . . .
Μέσα στὸ κάμα τὸ Γιουλιανό, στοῦ Γενάρη τὰ κρούα τρεμουλιάσματα μέσα στὰ ὑπόγεια μέσα στήν πείνα— τραβοῦμε. Μὲ βία νὰ φωνάζουμε πάμε —ἦλιε, ἦλιε μας— τὸ φῶς σου . . .
Βλοσυρὰ εἶναι τὰ μάτια κ' ἡ ψυχὴ ἠλεχτρισιμὸς ποῦ φλέγει τὰ ὀστά μας.
Στὰ νέβρα μὰ διάχυτη δύναμη ποῦ τραντάζει τὴ γῆς—

ποῦ πατάει μιά στή γῆς μιά στὸ χάος ζητάει νὰ ξεφύγει— ποῦ πατάει μὲ τὰ πόδια στή γῆς βρώμηκα ράκη κακίας : τὸ μουγγὸ χτήνος βγάξει σωριασμένο ὅπως εἶναι στή γῆς μικρὸς κραβγὲς βοήθιας· αἵματα ανομίας βογγητὰ— βλοσυρὰ εἶναι τὰ μάτια μας : τὸ αἷμα πληρώνεται μ' αἷμα !
Οἱ δρόμοι γιὰ μὰς εἶναι λέφτεροι, πλατυοὶ, καὶ ξανοίγουνται πέρα.
Τὰ χρόνια ποῦ σφύζουν στὰ νιάτα μας μὲ μὲρμην ἀκατάσχετη τρέχουν.
Μὲρμην πάνω ἀπὸ πτώματα νὰ καταχτήσουν ζητοῦνε, κραδαίνοντας μαχαίρια στὰ χέρια τους,
—Ἦλιε, ἦλιε μας— τὸ Φῶς σου ! . .

ΓΙΑΝΗΣ ΦΩΤΙΟΥ

Η ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ

Ἡ «εἰδικὴ ἀσφάλεια Ἀθηνῶν» ἔστειλε προχτὲς (29 π.) μιὰ πρόσκληση σένα μέλος τῆς ἐπιτροπῆς μας (στὸν Ἡλία Ζιώγα συγκεκριμένα) γιὰ νὰ παρουσιαστῆ στὰ γραφεῖα τῆς πρὸς «ἐξέτασιν». Μὰς ζήτησαν πληροφορίες γιὰ τοὺς συνεργάτες μας, τῆ διέφθυνση τοῦ σεβαστοῦ μας Μ. Φιλήνια, πόσο χρονῶ εἶναι ὁ Ζιώγας, ποῦ κατοικεῖ, ἀπὸ ποῦ εἶναι κτλ. κτλ. Ὅλα ἄφτα φυλάχτηκαν στὸ συρτάρι. Γιὰ πιδ σκοπὸ; Πιὰ σκέψη μπορεῖ νάχει ἢ λογοτεχνία μὲ τὰ τμήματα ἀσφαλείας; Διαμαρτυρόμαστε μὲ τὸν ἐντονώτερο τρόπο γιὰ τὴν τρομοκρατία τῆςκυβέρνησης ποῦ ἐνοεῖ νὰ πνίξει κάθε κραβγὴ κι ὅταν ἀκόμα πρόκειται γιὰ ζητήματα ποῦ δὲν ἔχουνε καμιὰν ἀπόλυτα σκέψη μὲ τὴν πολιτικὴ.

Ἡ τόσο καλὴ κιὰξια κάθε ὑποστήριξης προσπάθεια τῆς ομάδας τῶν προχωρημένων διανοουμένων τῆς χώρας μας, οἱ «Πρωτοπόροι» ἀντικρίζοντας τὸ νέο ἀγριο μποῦνκοτὰς τῆς ταχ. ὑπηρεσίας ποῦ ἀρνιέται νὰ δεχτεῖ τὸ φύλο, ἀναγκάζονται νὰ πάψουνε τὴν ἐκδοσὴ τους. Τὸ κράτος, θέλοντας νὰ τηρήσει τὰ προσχήματα μπροστὰ στὸ Σύνταγμα, χτυπᾷ πλάγια τὴ σκέψη «ἐν πλήρει Δημοκρατία» !

Ὁ Παλαμᾶς τρόμαξε μὲ τὸ χαρακτηρισμὸ ποῦδωσε κάποιος νεαρὸς «κριτικός» γιὰ ἓνα του ποιήμα. Ὁ «ποιητὴς» διαφωνεῖ μὲ τὸν κριτικὸ του ποῦ χαραχτήρισε ἓνα τραγοῦδι του «φιλεργατικὸ», «ὡς καθαρὰ κομμουνιστικὸ». Βγῆκε λοιπὸν στὸ ἴδιο περιοδικὸ καὶ διαλάλησε πὼς οὔτε εἶχε καμιὰ «γνώση τοῦ κομμουνισμοῦ» ὅταν ἔγραφε τὸ ποιήμα του. Μονάχα πέρασε σὰν τραγοῦδι τῆς «ἐμπρὸς ἀπὸ τὰ μεγαλόπρεπα φαντάσματα τοῦ σοσιαλισμοῦ».

Δεῖ ἦταν ἀνάγκη νὰ κάνει τὴν ἐξήγησιν ὁ «ποιητὴς», ἀφοῦ ἔχει δώσει ὡς τὰ σήμερα τόσο δείγματα «ὑπακοῆς» καὶ «καλῆς συμπεριφορᾶς». Ὅμως εἴπαμε : Οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον . . .

Εἶναι τόσες πολὲς οἱ ἀνοησίες ποῦ ἐκστομίζονται κάθεμέρα ἀπὸ μικροὺς καὶ με-

γαλόσημους «λόγιους», ὥστε κατανάει προβληματικὴ ἢ καταπολέμησι τοῦ κακοῦ ἀφροῦ. Ἀπὸ ποῦ νὰρχέψει κανεὶς καὶ ποῦ νὰ τελειώσει ! Εἶναι τόσοι πολλοὶ δυστυχῶς οἱ λυμεῶνες ἀφροὶ. Σεχωριστὰ πρέπει νὰ χτυπιέται ὁ καθένας τους· μὰ τί νάπαντήσεις, ὅταν γράφουνε πὼς ὁ Σενοπούλος λ. χ. ἔπρεπε νάχε γίνει ἀπ' τοὺς πρώτους ἀκαδημαϊκοὺς (λέγε τρόφιμος τοῦ γηροκομείου) γιατί, τῆ σημαντικὴ συμβολὴ του στὰ νεοελληνικὰ γράματα κανεὶς δὲν ἀρνιέται, οὔτε κανένας παραγνωρίζει φυσικὰ τὴν ἀξία (!) τοῦ ἔργου του, ἢ πὼς μαζὺ μάρτων πρέπει νὰ μποῦνε μέσα κ' οἱ . . . Σκίπης, Μελάς, Ζαχαρίας κλπ. ἢ πὼς ὁ Βάρναλης εἶναι ὁ τελεφταῖος ! ! ! «προδότης» τῶν «ἀλαμαράδων» ἢ πὼς «χρειάζονται : ἢ μεγάλοι κριτικοὶ ἢ μεγάλοι δημοτρογοὶ» γιατί διαφορετικὰ «θά . . . ξακολουθᾶμε νὰ δυστυχοῦμε» κτλ. κτλ. Χωρᾶει ἀπάντησι στὶς ἀνοησίες ;

Οἱ ἀγῶνες τῆς γυναικας ἀρχίσανε νὰ καρποφοροῦνε καὶ στὴ χώρα μας. Τὶς δόθηκε τὸ δικαίωμα τῆς δημοτικῆς ψήφου. Χρειάζεται ὅμως νομίζουμε πιδ στυτισμένη προσπάθεια τῶν γυναικείων ὀργανώσεων. Πρέπει ἢ γυναικα νὰ μάθει ἐπὶ τέλους πὼς δὲν εἶναι res καθὼς τόσους αἰῶνες τὴν ἠθέλεν ὁ ἀντρας-δεσπότης καὶ πὼς συνεπομένα ἔχει κάπια δικαιώματα στὴ ζωὴ. Μὰ γιὰ νὰ τὸ νιώσει ἀφρὸ πρέπει νάναί στοιχειώδεια τουλάχιστον μορφωμένη—κιὰφρὸ λείπει ἀπ' τὶς γυναικας τῆς χώρας μας. Ἀφροῦ βρίσκονται οἱ αἰτίες τῆς ἀπροθυμίας ποῦ δείχνουνε γιὰ τὴν ἐγγραφὴ τους στοὺς κατάλογους.

Βαθιὰ μὰς συγκινεῖ ὁ ἀγῶνας τῶν καταπιεζόμενων Ἰντῶν ποῦ πῆρε τώρα τελεφταῖα ὀξεία μορφή ἐξ αἰτίας τῆς ἀβάσταχτης κατάστασης ποῦ δημιουργεῖ ἢ αἰσχροῦ ἐκμετάληψι τῶν Ἰντῶν προλετάρων ἀπ' τὸν Ἑγγλέζικο καπιταλισμὸ. Ὁ Γινάντι ποῦ ἠγείται τῆς «πορείας τῶν μαρτύρων» καὶ γενικὰ ὄλου τοῦ κινήματος, αἰσιοδοξεῖ καὶ βεβαιώνει πὼς θὰ φέρει τὸ ποθοῦμενο ἀποτέλεσμα ἢ «ἀνυπακοῆ» στὶς ἀρχές. Θὰ πρέπει ὡστόσο νάμφιβάλλει κανένας γιὰφτό, ἀφοῦ τόσα μέσα, ἀθέρματα πάντα, διαδέτουνε οἱ ἄπειροι «πολιτισμένοι» ὀχτροὶ τῶν τῶσαν ἐκατομύριων Ἰντῶν ποῦ στενάδουνε κάτω ἀπ' τὴ φτέρνα τοῦ μιλιταρισμοῦ τῆς «Γηραιᾶς Ἀλβιῶνος».

Μονάχα ἢ βία θὰ ἐξασφάλιζε τὴ νίκη— εἶσι μὰς δασκαλέβει ἢ ἱστορία τῆς πάλης τῶν τάξεων.

Χαριτωμένα πράματα γράφει θυληκὸς κριτικός (!) σένα ἀπ' τὰ τελεφταῖα φύλα βδο-

μαδιάνικου πολιτικο-φιλολογικού περιοδικού για το έθνικό θέατρο. Ούτε λίγο, ούτε πολύ, στην αρχή του άρθρου του ρίχνει την ιδέα της ίδρυσης μεγάλης κινηματογραφικής οργάνωσης απ' το κράτος, αντί να ιδρυθεί το έθνικό θέατρο, ενώ παρακάτω βρίσκει ... καλή την ιδέα της πραγματοποίησης του έθνικου με τη διαφορά όμως, νάχει σκηνοθέτη έναν απ' τους ιδρυτές του «έν λόγω» περιοδικού που συμβαίνει να κακοκαταγίνεται με τα γράματα.

Πιός παινεύει τη νύφη μας ;

Τό «γρηγομείο της έδοϋ Παμπεπιστημίου» στην τελεφταία του πανηγυρική συνεδρίαση, βράβεψε την κωμωδία του Ξενόπουλου «δέν είν' έγω ή ή λογική» για να δείξει φαίνεται πως δέν τόν ... ξεχνά) και τόν «όνειροκρίτη» του Α. Α. Κ.

Ο διεφθυγής της έσπερινής εφημερίδας θά πρέπει να έτοιμάσει για τού χρόνου καμιά συλλογή «ποιημάτων», (είναι τόσοεφκολο) άφου «έν τών προτέρων» θάνα βέβαιος πως θά ξαναβραβεφτεί έφ' όσον ο χρονογράφος είναι τόσοον ύποχρεωμένος σάφτον για τούς άγώνες του !

Κι' ο Ξενόπουλος πού θεώρησε ύβριστικό τó βράβεμα κι' ιδιαίτερα τόν παράδοξο τρόπο της «Εστίας» με τόν όποιο άνηγειλε την βράβευσιν του, άπηλει πως θά μιλήσει όπως δε μίλησε μέχρι σήμερα κι' ως πεθάνει—λέει—στή φυλακή. Όμως ή πνευματική τυρανία νάνα βέβαιον—συνεχίζει ο κ. Ξενόπουλος—θά καταλυθεί.

Κάθε μέρα ο καθημερινός τύπος μιλεί για την αναδιοργάνωση του Πανεπιστήμιου πού μελετιέται για να γένει. Έκείνο πού πρέπει να θεωρηθεί σαν προϋπόθεση για μιάν συγχρονισμένην οργάνωση του Πανεπιστήμιου είναι να έλλειψουνε τα τρομοκρατικά μέσα πού χρησιμοποιεί ή σύγκλητος για εκφοβισμό της φοιτητικής μάζας όταν άφτη διατυπώνει τα δίκαια αιτήματά της.

Απ' τó φίλο μας εκδότη Μαβρίδη, βγαίνει σέ λίγο μιάν άνθολογία τών «ποιητών» καθώς και τών «Νέων Διηγηματογράφων με πρόλογο κι' επιμέλεια της κ. Γαλάτειας Καζαντζάκη. Ο εκδότης κ. Α. Μαβρίδης είναι άξιος κάθε ύποστηρίξης για τις έπιτυχημένες εκδόσεις τών δυό άνθολογιών.

Ο Ξενόπουλος (βλέπε συνέντευξη του στην Έστία) θέλει να γίνει ακαδημαϊκός μόνο και μόνο... για να τυπώνει τόν τίτλον άφτου άπάνω στα βιβλία του ώστε ή κυκλοφορία τους νάνα έξασφαλισμένη. Μη χειρότερα!

Με έβλογην άνυπομονησία περιμένουμε να δοϋμε (στην πραγματικότητα ένοσιτω) τη θρυλούμενη «πνευματική δικτατορία» πού θά έξασκήσουνε οι δυό «άσωτοι υιοί» τών έλην.

γραμάτων! Τι τάχα να τούς κάνει νάργοπορουνε; Μήπως νομίζουνε πως δέν έχουνε άκόμα ώριμάσει οι όροι τών συνθηκών, μέσα στις όποιες θά πρέπει να δράσουνε ;

Ουδέποτε θά μπορούσαμε να φανταστοϋμε ότι οι νεοέληνες διανοούμενοι (!) είναι κυριολεκτικά άνεργάτιστοι—για να μη μεταχειριστοϋμε βαρύτερην έκφραση καθώς τούς ταιριάζει. Θά έπασαν στα χέρια σας τα πρώτα φύλα τών «Νέων» και θά φρίζατε βέβαια με την άσυνειδησία του εκδότη πού «διά λόγους κυκλοφορίας» ψέλνει του Καζαντζάκη διθύραμπους» ενώ ως τα προχτές, (στά τελεφταία φύλα τών Έλ. Γραμ.) έγραψε πως «περιφέρει την άνεπιθύμητον του συλουέτι άνά τα έθνη ο στήρος συγγραφέας τών Σαλβατόρες Ντέι». Έπαναλαβαίνουμε τα λόγια : «Οϋ Ίη-σουήτες» !

Η σύσκεψη πούγινε ύστερα απ' τις γιορτές της πρώτης σειράς στους Δελφούς για την οργάνωση του Δελφικού Πανεπιστήμιου είναι έργο τών διανοουμένων του διεθνούς καπιταλισμού πού νομίζουν πως δόθηκεν ή έφκαιρία να ξεγελάσουνε και πάλε τόν κόσμο με γιορτές πού θέλουνε νάναγάουνε σέ θρησκείες για μιάν προσέγγιση (!) τών λαών σένα πνευματικό επίπεδο. Ας μην άφτοβαφκαλίζονται άνώφελα οι διάφοροι Σικελιανοί. Αδικα ο κόπος !

Β. ΜΑΓΙΑΚΟΦΣΚΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

Οι πληροφορίες πού μεταδοθήκανε απ' τη Μόσκα, λένε πως έκατό χιλιάδες άνθρωποι περάσανε μπρός απ' τó θαλασμομένο σωμα του προλεταρίου ποιητή Μαγιακόφσκη. Κανένας άκόμα δέν ξερει τούς λόγους της άφτοχτονιας του. Ίσως και ποτέ να μη μαθεφτοϋνε.—Η ουσία είναι πως χάθηκε ο πιο μεγάλος συγκαιριανός μας ποιητής της Σοβιετικής Ρουσίας ενώ θά μπορούσε να προσφέρει κιάλες άμέτρητες ύπηρεσίες στην Έπανάσταση άφου άκόμα ήτανε τόσο νέος—μόλις τριανταέξη χρονών !

Από μικρός έδειξε πως ο χαρακτήρας του δέν τόν έπιτρέπει να ύποταχτεί σέ τίποτις. Διώχτηκε ένα σωρό φορές απ' τó σχολείο για τις τολμηρές ιδέες του. Φυλακίστηκε, έξωρίστηκε και καταδιώχτηκε άλες τόσες απ' την κυβέρνηση τών Τσαρών πού δέν ένοούσαν ναφίσουνε λέφτερους τούς έφιάλτες τους. Ο Μαγιακόφσκη πίστρεψε στην Ίδέα και δέν άφισε να τού ξεφύγει ούτε ή παραμικρότερη έφκαιρία χωρίς να την έμμεταλεφτεί προς τó

καλό του κόματος στο όποιο άνηκε απ' τα έφηβικά του άκόμα χρόνια.

Στην αρχή φανερώθηκε σα ζωγράφος. κι' οπαδός μάλιστα του Μαρινέτι. Ο φουτουρισμός τόν έμάγεψε. Αργότερα καταπάστηκε με τó θέατρο. Τίποτις δέν ήτανε δυνατό να του ξεφύγει κι' έδω χωρίς να τó χρησιμοποιήσει μωφέλεια για την Έπανάσταση πού τó έξεσπασμα της προμάντεψε μακρίζεια. Κατέβηκε κάτω στους δρόμους. Μπογιάτιζε τις διαφήμισης ο ίδιος κέγραφε άπό κάτω τις έκκλησης προς τη μάζα για τούς άγώνες.

Τό έπικό τραγοϋδι του της Έπανάστασης «150 000.000» πού μεταφρόστηκε και σάλες γλώσσες τόχουνε όλοι για πιό σπουδαίο. Σε μιάν στροφή, λέει :

Και να ή Ρουσία

πού δέν είναι ένας κουρελιάρης ζήτουλας,

πού δέν είν' ένας σωρός άπό έρείπια,

πού δέν είναι στάχτες άπό θυσίες—

ή Ρουσία άλάκρη,

είν' ένας Ίβαν μονάχα

και τó μπράτσο του

είν' ο Νέβα,

κι' οι φτέρνες του είν' οι στέπες της κασπίας.

Ένα μέρος του ποιητικού του έργου είν' άφιερωμένο στην προπαγάντα, αν και όλο του τó εργο τó χαρακτηρίζει ή θέση πού-θετεν a priori ο ίδιος σάφτο γιατί έτσι έξυπηρετοϋσε πιό καλά τόν άγώνα. Μόνο σαν κόπασεν ο «άνεμος» κάρχησε ή άνοιχοδόμηση ύστερα απ' τις άφάντιστες καταστροφές πού έπιφέρανε τα δεκατέσσερα άστικά έθνη πού μοντάραρε στη Ρουσία για να πνίξουνε τó εργο του Λένιν, μόνο τότες με ήσυχίαν άφοσιώθηκε στο θέατρο δόλοψαχά ο Μαγιακόφσκι όπου έδωσε δείγματα έξαιρετικά θεατρικού πρωτοπόρου συγγραφέα. Στο Μέγιστο χολντ παίχτηκε ο «Κορηός» του—μιάν σάτυρα τού μικροαστικού πνεύματος κι' άργότερα μιάν κωμωδία του «τó μπάνιο» όπου χτύπαγε τη γραφειοκρατία.

Ως τα τώρα άκόμα έγραφε ο Μαγιακόφσκη.

Ο Habitu μας λέει πως «μάταια άναζητοϋσε τó δρόμο πού θάφερνε την άποκατάσταση της άρμονίας μεταξύ της «ιδιοσυγκρασίας» του ποιητή και τών άναγκών της νέας κουλτούρας».

Εμείς ώστόσο ένα ξερούμε : πως ο Μαγιακόφσκη δούλεψε πάνω κι' απ' τις δύνამες του ίδιος, για τó καλό της Έπανάστασης πού στο θρίαμβο της κι' άφτος σαν ταπεινός εργάτης πρόσφερεν άδολα τις πολύτιμες ύπηρεσίες του. Η σοβιετική Ρουσία βέβαια χάνει έτσι ένα πολύτιμο παιδί της. Είναι ο τρίτος κατά σειρά προλεταριος ποιητής πού φέβγει έτσι άδικα, ύστερα απ' τόν Άλέξαντρο Μπλόκ και τόν Σέργιο Έσενιν πού σκοτώθηκε μπροστά στο άγαλμα του Πούσκιν. Ύπάρχουνε όμως στη χώρα του Λένιν τόσοι και

τόσοι πού γλήγορα θά πληρώσουνε τó κενό πάφησε πίσω του ο Βλαδίμηρος Μαγιακόφσκη. Ο συγγραφέας της «Μητέρας» δε μας ειπε πως βρίσκονται σήμερα στην πατρίδα του «χιλιοι άλοι Γκόρκη» ;

ΗΛΙΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πέτρον Πικρού. Ο άνθρωπος πού έχασε τόν έαυτό του».

Δέν ξαίρω τι θά πουνε πάλι οι διάφοροι καλοθελητές για τó νέο βιβλίο του Πικρού πότε βρίσκουνε πως ο ρεαλισμός του είναι ένας ρεαλισμός τού βούρχου και γι' άφτο δέν τούς γουστάρει. Πότε πάλι πως δλάκερα κεφάλαια του βιβλίου του είναι κλεμένα και τα τέτοια κουροφέξαλα. Κι όμως ο Πικρός με όλα άφτα είναι ένα ταλέντο άληθινό. Δέν μοιάζει με τούς διάφορους ραβδήςδες της λογοτεχνίας μας πού έπειδη τύπωσαν κάποτε δυό τρία διηγήματα μας παρουσιάζονται για διηγηματογράφοι. Όσο πάλι για τη θέση πού πέρνουνε για την περίοδο πού περνούμε έχουνε βαθιά μεσάνυχτα. Από τη μιάν μεριά θύματα του Βουτυρά κι' άπό την άλη του Ξενόπουλου. Ο Πικρός δέν έμοιασε καθόλου με τούς συναδέλφους της γενιάς του. Κατόρθωσε και βρήκε τó σωστό δρόμο. Τα τέσσερα βιβλία πού έχει τυπώσει ίσια με σήμερα του δίνουν μιάν καλή θέση στην έλληνική πεζογραφία. Τó νέο του έργο τη θέση τη στερεώνει περισσότερο. Γιατι τó νέο του έργο δέν είναι μονάχα ένα έργο καλογραμένο, μα έχει κάτι τó πρωτότυπο, πού σπάνια τó βλέπουμε στα λογής έντυπα πού κυκλοφοροϋνε κάθε τόσο. Μπορεί να πει κανένας πως τού βιβλίου ή ύπόθεση είναι συνέχεια τού κινηματογραφικού έργου «Ένα ταξίδι στη Σελήνη». Ένας άλλος συγγραφέας θά μπορούνά γράψει ό,τι άναούλες κατέβαζε τó μυαλουδάκι του, μα ο Πικρός αντίθετα μας παρουσιάζει πραγματικά τόν άνθρωπο πού έχασε τόν έαφτό του. Η ύπόθεση είναι : ο δόκτωρ Μάνφελδ άποφασίζει να καταχτήσει τη σελήνη όπου ύπάρχει χρυσάφι Στο ταξίδι του τόν άκολουθοϋν ή φοιτήτρια Φρίντε, ο εργοστασιάρχης Έλλιος, ο μηχανικός Χάινς και ο άντιπρόσωπος ενός κεφαλαιοκρατικού τράστ ο Τοϋρνερ. Ο τελεφταίος άμα φτάνουνε άμέσως σκέφτεται σα γνήσιος άστος και άμέσως άποφασίζει να ξεπαστράψει όλους τούς συνταξιδιώτες του για να γυρίσει μόνο άφτος στη Γη με γεμάτο τó αερόπλοιο χρυσάφι. Δέν τα κατάφερε όμως. Οι άλοι τόν πληγώνουν και την ώρα πού ψυχομαχεί τούς λέει :—Όστε και σεις δε θά πάτε ποτέ σας στη Γη! Η σφαίρα μου χτύπησε εκεί πού έπρεπε. Έσπασε τó ρεζεβουάρ τού δευγόνου». Τό μισό δευγόνο ειχε φύγει άπό τó σπάσιμο. Και για να γυρίσουν πίσω μονάχα δυό μπορούν. Βάζουν κληρο και πέφτει να μείνει ο μηχανι-

κός Χάνς' ωστόσο ο μηχανικός τους ξεγελάει και πέρνει το αερόπλοιο και φέβγει για τη Γη. Ο Έλιους και η Φρίντε θα ζήσουν μόνοι. Αρχίζουν να έρωτεύονται, να συζητούν για διάφορα θέματα και στο τέλος άφου τρώνε το νιογέννητο έρχεται η σειρά να φάγει ο ένας τον άλλο, και όπως είναι επόμενο ο άντρας νίκησε τη γυναίκα. Και μετά ο Έλιους «άνθρωπος που έχασε τον έαυτο του» κάνει την πρώτη σκέψη του: να κάνει οικονομία στην τροφή του. Και «ύστερα ξαπλωθηκε να ξαποστάσει και να χωνέψει» Έτσι τελειώνει το βιβλίο. Υπάρχουν κεφάλαια που είναι αληθινά αριστουργήματα στη σατυρική διάθεση. Όπως η «Ουβερτούρα» οι «Γυμνοί άνθρωποι» κι άλλα.

Γενικά το νέο βιβλίο του Πικρού μας δείχνει μιιά άλματική εξέλιξη του ταλέντου του. Το ύφος του, οι εικόνες του και η πλοκή του είναι κάτι το αξιοπρόσεχτο.

ΣΤ.ΤΣ.

ΜΕ ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ

— Και στο δέυτερο φυλλάδιο μας διαφύγαν μερικά λάθη. Στην πρώτη σελίδα πάλε όπου η μελέτη του HABAŔU «Ρομαντισμός» στη δεξιά στήλη, (στιχ. 11—12) αντί να γραφτεί «... του μεγαλοφυηου ιδεαλισμού, του παγκόσμιου και ανθρωπιστικού ...» γράφτηκε «... του μεγαλόφυηου ιδεαλιστικού και ανθρωπιστικού ...»

— Εντύπωση έκανε για την προωτοτυπία του στους κύκλους των διανοουμένων, το τραγούδι του ξεβρά του συνεργάτη μας ποιητή Πέτρου Λαμπέτη, που δημοσιεύτηκε στο προηγούμενο φυλλάδιο.

— Παρά τις προσπάθειες μας που καταβάλαμε και καταβάλουμε για την άφηση των σελίδων μας από 16 σε 24 ή 32, τίποτα ως την ώρα δεν καταφέραμε που να εξασφαλίζει για κειρό την άριωότερη άφτη εμφάνιση που θέλουμε. Οτιόσο ελλίξουμε πως άργότερα θα καταφέρουμε κάτι πιο καλό. Χρειάζεται όμως κ' η έρισχωση των φίλων μας που τη θεωρούμεν απαραίτητη. Πρέπει όσοι έχτιμουνε την προσπάθεια μας να δουλέφουνε για τη διάδοση του φύλου— άφτο θάιναι η καλύτερη άπόδειξη πως αναγνωρίζουνε το σκοπό μας.

— Ο φίλος μας εκδότης Άριστ, Μαβρίδης ένυκλοφόρησε την έκδοση της καινούργιας συλλογής «Άγιε Σατάν, έλέησόν με» του φίλου μας ποιητή Άνθια. Με τη συλλογή άφτη ο ποιητής σημειώνει έν' άκόμα βήμα προς τα μπροστά—, άποδείχνοχτας έτσι ο ίδιος με το έργο του και τόσο σύντομα, πόσο σωστά ήτανε τα λόγια των «Πρωτοπόρων» για την τέχνη του ποιητή των «Σφυριγματών του Άλήτη». Άπ' τη νέα συλλογή νομίζουμε πως ξεχωρίζουνε πολύ τα ποιήματα «Μηχανή» Άπεργία της π ένας ό «επίλογος» ό «Ρας Τάφαρι», ό «Άρχιουστάχτης» κ. ά.

Στο έρχόμενο φύλο ο συνεργάτης μας Σ. Τσιανίρης θα δημοσιέφει άναλυτική κριτική.

— Οι άναγνώστες μας, πρέπει να προσέφουνε ιδιαίτερα το άπόσπασμα που δημοσιέφεται σε τοιτο μας το φύλο άπ' το «μυστήριον» «ό Ίησοϋς ένάντια στο Θεό» του Μπαρμπές. Είν' ένα δείγμα της δύναμης του σύγγραφά της «Κόλασης». Στις δύο-τρεις σελίδες μέσα η νοστορία της εποχής ζωγραφίζεται άπαράμυλα.

— Στο πρό τελεφτατο φύλο των «Μ. Χρονικών» ο κ. Κουνελάκης σενα σημείωμα για το θέατρο βάζοντας τα πρόματα στη θέση τους, άποδείχνει που έχει τη βάση (!) της ή σκηνοθετική ιδιοφυία του «έν Παρισίον άρχιθέτιος άναμορφωτοϋ του έλ. θεάτρον»!

— Ο έβγενικός και σβαστός μας κ. Ρουσελ άπ' το Μονπελιέ της Γαλλίας μας έφρχεται να ζήσει το περιοδικό μας. Τον έφχαριστοϋμε θερμα για τις έφχές του.

— Η «Άλεξανδρινή Τέχνη» βρίσκει τον τίτλο του περιοδικού μας «πολύ ώραίο» και πιστέφει (άπ' τη συνεργασία του φύλου μας) πως «οι εκδότες είναι νέοι άνθρωποι πραγματικά, με διάθεση να έργαστοϋν» κτλ. Να επί τέλους που βεθήθηκε κ' ένα περιοδικό ν' άφμερώσει δύο γράμεις για την προσπάθεια μας—Και να συλογιέται κανεις πως άκοϋμε καλά λόγια άπο κει που δεν περιμενούμε... Έφχαριστοϋμε όσο νάιναι.

— Στο περιοδικό για τα «ζωντανά προβλήματα της χώρας» δημοσιέφτηκε το «ποίημα» άπάντηση του Παλαμά στο Ρομαιν Ρολάν. Όσοι το διάβασαν, μάταια θα προσπαθήσανε να βγάλουνε νόημα. Σκοτάδι!

— Στο ίδιο περιοδικό δημοσιέφει ο Μαλακάσης ένα τραγούδι του. Άπορήσαμε για την ... άφέλεια της διέφθνωσης που ένα τέτιο άνοσιούργημα, το εκλάραμε ως δείγμα δημιουργικής έργασίας.

— Πέθανε ξαφνικά ο «συγγραφάς» της «ώραίας του Πέρα» Τυμφορητός που το άναγνωστικό του κοινό ταποτελούσανε τα μοδιστορία κ' οι δεσποινίδες της ... άριστοκρατίας! Στο τελεφτατο του βιβλίο «ό Άνθρωπιστής», (για το όποιο γράψαμε δυό λόγια στο προηγούμενο φύλο επειδης επρόκειτο για «συγγραφέα» με παροελθόν) θέλησε να έποστηρίξει μιιά κοινότατη άδολύματα: πως το κεφάλαιο είναι χρειαζόμενο! Πέθανε το λοιπόν κ' έτσι χάνει η άστική τάξη έναν άσημάντο «άπολογητή» της.

— Είμαστε περίεργοι να μάθουμε τι γίνεται η «Φοιτητική Σντηροφία», που άπ' τον καιρό του παπού μας είχε δώσει σημάδια ζωής μέσα φιλολογικό μημύσονο. Άπό τότες γίνανε άπεργίες φοιτητών κ' ένα σωρό άλλα χωρίς νάκενστεί πουθενά το «θρονικό» σωματείο. Μήπως οι διεφθίνοντες περιμενούνε να πεθάνει κανένα πρωτοπαλήμαρο της Δημοτικής για να ... ξυπνήσουνε; Τι συμβάλνει τέλος πάντων;

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΡ. Η. ΜΑΥΡΙΔΗ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΤΗΝ

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΝΕΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ

ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

1920-1930

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ)

Θά περιλαμβάνει:

Τους κυριώτερους νέους ποιητές που φάνηκαν κ' έδρασαν μέσα στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας με την φωτογραφία τους και με βιογραφικά και βιβλιογραφικά σημειώματα.

Κ. Άλέπης, Α. Άλεξίου Φ. Άνατολέας, Τ. Άνθιας, Μ. Βαϊάνος, Φ. Βατίδης, Ο. Βατίδου, Α. Βεάκης, Α. Γαλανάκη, Γ. Γρηγόρης, Κ. Δαρρίτος, Γ. Δελής Η. Δελφός Γ. Δημάκος, Κ. Δρακόπουλος, Π. Δρουσιώτης, Κ. Έμμανουήλ, Π. Έράτης, Σ. Ζαρκιάς, Ι. Ζερβός, Μ. Ζώτος, Γ. Θεοχάρης, Ι. Θεοωρίδης Διλή Ίακωβίδη, Μ. Κανελλής, Γ. Κανελλόπουλος, Σ. Καμηλλέρης, Κ. Κουκής, Φ. Κατσιπής, Μ. Καλλοναίος, Γ. Κασόλας, Κ. Καρωτάκης, Σ. Καραϊσκάκη, Π. Κριναίος, Κ. Κοφινιώτης. Ί. Καψαμπέλης, Ι. Κοτζιούλας Μ. Κυριακίδης, Ά. Λοΐζος, Ό. Λάσκος, Θ. Λαλαπάνος, Α. Μαγγανάρης, Ά. Μαυρίδης, Σ. Μαυροειδή, Ί. Μοσχονάς, Ρ. Μπούμη, Β. Μεσολογγίτης, Δ. Μοάσου, Σ. Μπολότης, Γ. Μαλτέζος, Δ. Οικονομίδης, Ί. Παναγιωτόπουλος, Σ. Παναγιωτόπουλος, Μ. Παπανικολάου, Μ. Πετρίδης, Μ. Πολυδούρη, Ν. Προεστόπουλος, Π. Πρεβελάκης, Κ. Παπαδάκης, Α. Ραζέλος, Αίμ. Ριάδης, Ί. Σίδερης, Μ. Στασινόπουλος, Θ. Σκουρλής, Ρ. Σεγκοπούλου, Γ. Σταμπολής, Μ. Σκουλούδης, Γ. Σταυρόπουλος, Γ. Τσουκαλάς, Ί. Χονδρογιάννης, Δ. Χρονόπουλος, Β. Χανιώτης, Π. Ψαλτήρας, Κ. Θρακιώτης, Ά. Μεντζελίδης, Κ. Κουράκος, Θρ. Σταυράκης κ. λ. π.

Όλοι οι παραπάνω παρακαλοϋνται να στείλουν στα γραφεία μας (**ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ 4**) άπό ένα αντίγραφο φωτογραφίας τους συνοδευμένο άπό 50 δρχ. για να γίνουν τα κλισε έλα ομοιόμορφα σε μιιά παραγγελία. Άυτόι που δε θα στείλουν φωτογραφία θα μείνουν δίχως πορτραίτο.

Η "ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ,, ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΑΡ. Ν. ΜΑΥΡΙΔΗ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ
ΤΗΝ
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΝΕΩΝ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ
1920 - 1930

(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΓΑΛΑΤ. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ)

Θά περιλαμβάνει :

Τους κυριώτερους νέους διηγηματογράφους πού φάνηκαν
ή' έδρασαν μέσα στο διάστημα τής τελευταίας δεκαετίας
μέ τ' σκίτσο τους και μέ βιογραφικά και βιβλιογραφικά
σημειώματα.

Τετυκρος 'Ανθίας, Γεώργ. Βαλταδώρος, 'Ηλ. Βενέζης, 'Αλ. Βεινό-
γλου, Μ. Βισάνθης, Γερ. Γρηγόρης, Βάσ. Δασκαλάκης, 'Ελλη Δασκα-
λάκη, Κ. Δαρρής, Σ. Δούκας, Γ. Ζάρκος, Α. Ζεβγάς, Η. Ζιώγας, Κόντογλου
Ν. Κατηφόρης, Μαρία Κλωνάρη, Γ. Λουκόπουλος, 'Αριστ. Μαβρίδης, Β. Με-
σολογγίτης, Μαριέτ. Μινώτου, Σ. Μυριβήλης, Μελής Νικολαΐδης, Ντόλης
Νίκας, Ναπολ. Παπαγιωργίου, Θαλής Προδρόμου, Σ. Ράφτης, Ν. Σαρά-
βας, Γ. Σκαρίμπας, 'Αγγ. Τερζάκης, Σ. Τσακίρης, Α. Τροπαιάτης. Δανά-
λης, Λιλίκα Νάνου, Ι. Θεοδωρίδης. κ. ά.

'Ολοι οί παραπάνω παρακαλοϋνται νά στείλουν στα
γραφεία μας (ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ 4) από ένα σκίτσο τους
συνοδευόμενο από 30 δρχ. για νά γίνουν τά κλισέ δλα ό-
μοιόμορφα σέ μιá παραγγελία. Αύτοί πού δέ θά στείλουν
θά μείνουν δίχως σκίτσο.

Η "ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ,, ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ